

ЕВРОПЕЙСКИ
СЪЮЗ

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ-
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
СНЦ „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА – ЕЛХОВО – БОЛЯРОВО“

ПРОЕКТ!

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР

на СНЦ „Местна инициативна група – Елхово – Болярово“

Споразумение за изпълнение на СВОМР № РД 50-143 от 21.10.2016 г.

Допълнително споразумение № РД 50-143 от 15.10.2021 г.

1. Описание на МИГ:

1.1. Данни за общини и населени места, които попадат в територията на МИГ:

- списък на общините, обхванати от МИГ;

- **Община Елхово**, област Ямбол с № по ЕКАТТЕ ЯМ 07
- **Община Болярово**, област Ямбол с № по ЕКАТТЕ ЯМ 03.

- списък на населените места, обхванати от МИГ;

Община Елхово:

- Град Елхово
- Всички села: Борисово, Бояново, Вълча поляна, Голям Дервент, Гранитово, Добрич, Жребино, Изгрев, Кирилово, Лалково, Лесово, Малко Кирилово, Маломирово, Малък манастир, Мелница, Пчела, Раздел, Славейково, Стройно, Трънково, Чернозем

Община Болярово:

- Град Болярово
- Всички села: Воден, Вълчи извор, Голямо Крушево, Горска поляна, Денница, Дъбово, Златиница, Иглика, Камен връх, Крайново, Малко Шарково, Мамарчево, Оман, Попово, Ружица, Ситово, Стефан Караджово, Странджа, Шарково

- брой жители на териториите, обхванати от МИГ.

Общият брой на населението в обхванатата територия по данни на НСИ е 19 138 души:

Население на община Елхово: 15293 души в 22 населени места:

- Град Елхово – 9978 души
- с.Борисово 79
- с.Бояново 662
- с.Вълча поляна 90
- с.Голям Дервент 67
- с.Гранитово 560
- с.Добрич 89
- гр.Елхово 9978
- с.Жребино 146
- с.Изгрев 580
- с.Кирилово 289
- с.Лалково 97
- с.Лесово 570
- с.Малко Кирилово 14
- с.Маломирово 385
- с.Малък манастир 449
- с.Мелница 269
- с.Пчела 438
- с.Раздел 207
- с.Славейково 22
- с.Стройно 44
- с.Трънково 166
- с.Чернозем 92

Население на община Болярово: 3845 души, разпределени в 20 населени места:

- гр.Болярово 1156
- с.Волен 337
- с.Вълчи извор 32
- с.Голямо Крушево 245
- с.Горска поляна 71
- с.Денница 69
- с.Дъбово 57
- с.Златиница 41
- с.Иглика 17
- с.Камен връх 22
- с.Крайново 45
- с.Малко Шарково 191

	• с.Мамарчево 323 • с.Оман 67 • с.Попово 291 • с.Ружица 101 • с.Ситово 72 • с.Стефан Караджово 494 • с.Странджа 33 • с.Шарково 181
--	---

1.2. Карта на територията:

Територията на Местна инициативна група – Елхово – Болярново включва целите територии на двете общини – Елхово и Болярново, и се намира в южната част на Ямболска област.

2. Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията:

2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения и обществени обсъждания):

Разработването на Стратегията за ВОМР на МИГ – Елхово – Болярново представляваше активен и двустранен процес на информиране, консултиране и включване на местната общност в различните етапи и дейности, предвидени и реализирани в изпълнение на проект, финансиран по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности” на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие” от ПРСР 2014-2020 г., съгласно Договор РД 50–207 / 07.12.2015 г., сключен между МЗХ, ДФЗ – РА и МИГ – Елхово – Болярново.

През периода декември 2015 – май 2016 г. бяха подготвени, организирани и проведени следните събития и срещи (**Приложение 13**):

I. Публични събития за популяризиране процеса на разработка на стратегията: проведени са общо 12 срещи, семинари, конференции (над 5):

1. Организирани **4 информационни срещи в населените места**: 2 в град Болярново, една в град Елхово и една в с. Кирилово, община Елхово, като в събитията се включиха общо 67 представители и на трите сектора – публичен, нестопански и стопански.
2. Организирани **информационни срещи/семинари**: организирани и проведени **5 еднодневни семинара** за представители на местните общности от различни населени места и различни групи: 2 събития в град Болярново, 2 в град Елхово и едно в с.Мамарчево, община Болярново с общо 81 участника от трите сектора.
3. Организирани **3 еднодневни информационни конференции** за 50 участници:

организиран бяха **3 еднодневни информационни конференции**: една в град Елхово за представители на местните общности от цялата територия, 1 информационна конференция в град Болярово – за участници от община Болярово, и 1 в град Елхово – за участници от община Елхово с общо 154 участника от 14 групи заинтересовани страни.

В публичните събития за популяризиране процеса на разработка на стратегията са **включени 14 от общо 15 групи заинтересовани страни**.

II. Обучения на екипа на МИГ, в т.ч, представители на партньорите и местни лидери

1. Организирано 1 двудневно обучение на екипа на МИГ, вкл. представители на партньорите с 10 участника.

2. Организираны 2 еднодневни обучения на местни лидери – едно за местни лидери от територията на община Болярово и едно за местни лидери от територията на община Елхово общо за 42 участника.

III. Публични събития, свързани с подготовка на стратегията

1. Бяха организирани и проведени **2 работни срещи**, свързана с консултиране за подготовка на стратегията – една в град Елхово и една в град Болярово с общо 20 участници.

2. Бяха организирани и проведени 4 информационни срещи, свързани с консултиране с местната общност на разработваната стратегия с общо 82 участника.

3. Бяха организирани и проведени **4 обществени обсъждания на Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ – Елхово – Болярово** – 2 в община Болярово и 2 в община Елхово – общо 117 участника. На обществените обсъждания, проведени съответно на 19 и 20 май 2016 г. общо 66 участника приеха проекта на СВOMP.

2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в разработване на стратегията:

В рамките на проекта по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ беше проведено проучване и изготвен анализ на конкретните заинтересовани страни и техните потребности във връзка с разработването и прилагането на Стратегията за BOMP. Идентифицирани на територията бяха общо **15 групи** заинтересовани страни.

В целия процес по разработване на Стратегията за BOMP бяха включени общо **14 групи** заинтересовани страни, което представлява 93,33% от идентифицираните групи заинтересовани страни, както следва:

I. Публичен сектор – включени 2 групи заинтересовани страни от 2 идентифицирани (100 %):

1. Местна власт: Кметове, кметски наместници, общински администрации и Общински съвети от община Елхово и община Болярово;
2. Образователни институции – училища, гимназии.

II. Представители на стопанския сектор – включени 6 групи заинтересовани страни от общо 7 идентифицирани (85,7 %):

1. Земеделски производители - растениевъдство
2. Земеделски производители - животновъдство
3. Промисленост - микропредприятия
4. Промисленост - малки предприятия от сектор преработка на селскостопански продукти и ХВП
5. Предприятия от сектори търговия и услуги
6. Предприятия, предоставящи други услуги в туризма

III. Представители на нестопанския сектор – включени са всички 6 групи

заинтересовани страни от 6 идентифицирани (100%):

1. Читалища
2. Сдружения в сферата на развитие на територията, туризма и опазване на околната среда
3. Сдружения в сферата на образованието
4. Сдружения в областта на спорта и младежките дейности
5. Представители на уязвими групи (физически и юридически лица) – роми, хора с увреждания, младежи и пенсионери
6. Граждани от територията на МИГ – Елхово – Болярово

По този начин се осигури включване на възможно най-широк кръг хора – представители на заинтересованите страни, в процеса на разработване на Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ – Елхово – Болярово, което гарантира адекватно отразяване на местните потребности.

3. Описание на ситуацията в района към момента на кандидатстване:

3.1. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията:

1. Местоположение: предимства и ограничения за развитие

Територията, на която ще се прилага настоящата Стратегия за ВОМР е непрекъсната, изцяло съвпада с териториите на Община Елхово и община Болярово – **територията на действие на Сдружение „Местна инициативна група – Елхово - Болярово“**. Територията е с **непрекъснати граници, с общи характеристики, хомогенност и кохерентност**.

Територията на кандидатстващото партньорство е разположена в Югоизточната, периферна част на страната, като заема най-южната част на Ямболска област и включва земите от средното течение на р. Тунджа и част от Странджа планина. Общата площ на територията е 1369,9 кв.км. В община Елхово населените места са 22 – 1 град и 21 села, а в община Болярово – 20, 1 град и 19 села, общо 42 населени места. Населението, според данни на НСИ към 31.12.2014 г. е общо 19138 души, в община Елхово – 15293 души, в община Болярово – 3845. От тях 11134 души – 58 %, живеят в градовете, а 8004 или 42 % - в селата.

Ограниченията от периферността на местоположението на територията се преодоляват чрез Граничния контролно-пропускателен пункт, както и чрез изпълнението на общи проекти със съседните общини и общини от Р. Турция. **Предимствата на местоположението** са свързани с транспортната инфраструктура - първокласен път I-7 е част от стратегически важен транспортен коридор, чрез който се поддържат икономическите връзки със между Турция – България – Румъния.

Допълнителните предимства на територията се свързват с обстоятелството, че изолацията от активна антропогенизация е способствало запазването на естествения характер на природните системи и на съвременният етап територията на МИГ – Елхово – Болярово разполага с богат природен капитал, позволяващ развитие на биологично земеделие.

2. Обща природно-географска характеристика по компоненти

Територията на МИГ- Елхово-Болярово заема най-южната част на Ямболска област и включва земите от средното течение на река Тунджа, части от Тунджанската хълмиста земя, южните хълмисти повърхнини на Бакаджиците, северните Странджански редове и източните разклонения на Дервентските възвишения.

- Преобладава равнинния и равнинно-хълмист **релеф**.

- **Води и водни ресурси:** Главна речна система на територията на МИГ е река Тунджа с нейния приток река Поповска и други притоци. На територията на с. Стефан Караджово има находище на минерална вода, която е с богати лечебно профилактични свойства.
- **Почвената покривка** се характеризира с голямо разнообразие. Преобладаващи почвени типове са алувиално-ливадни, смолници и канелено-горски почви.
- **Полезни изкопаеми:** Възможност и потенциал за генериране на икономическо развитие дава добива на скално-облицовъчни материали – мрамори, гранити, андезити и сиенити
- **Климат и климатични ресурси:** Районът се отличава с континентално-средиземноморски климат. Климатичните режими създават отлични условия за развитие на земеделие и животновъдство, изграждане и поддържане на стопанска инфраструктура, самопречистване на въздуха, енергия от възобновяеми източници, както и развитието на алтернативен туризъм. Като неблагоприятни могат да бъдат посочени недостатъчните валежи и относително високият брой на дните с мъгли, проява на екстремни обилни извалявания, възникването на горски пожари, дефицит на влажност.
- **Агроклиматични ресурси:** Територията на МИГ – Елхово – Болярово разполага със значителен агроклиматичен потенциал за развитие на всички подотрасли на растениевъдството – зърнени, технически, зеленчукови култури и трайни насаждения. Лимитиращ фактор се явява количеството на валежите, поради което икономическите резултати от развитието на растениевъдството в общината се определят от състоянието на хидромелиоративните системи.
- **Биологично разнообразие:** На територията на партньорството има две **защитени територии – резерватите Долна Топчия и Балабана** със значителното биоразнообразие. На територията на МИГ – Елхово – Болярово са определени 10 защитени зони по екологична мрежа НАТУРА 2000 – 4 по директивата за птиците и 6 по директивата за местообитанията.

3. Състояние на местната икономика

Спецификите на икономическото развитие на територията на МИГ – Елхово - Болярово, са отражение на проявлението на множество фактори от различно естество - разположение спрямо големи градове - центрове на растеж, особености на природноресурсния потенциал, традиции на местното население, степен на изграденост на различни видове инфраструктура и др. На територията липсват големи фирми. Преобладават микро-предприятията, по-големите - средни и малки по размер фирми, са в сферата на машиностроенето, трикотажната и шивашка промишленост.

- **Структура на икономиката на територията на МИГ – Елхово – Болярово по икономически сектори**

Икономиката на територията на МИГ – Елхово – Болярово се характеризира с ясно изразена аграрна специализация, предопределена от особеностите на природноресурсния потенциал на територията, наследените производствени традиции на местното население. На второ място се нарежда сектора на услугите, следван от индустриалния сектор.

3.1. Аграрен сектор: Аграрният сектор заема водещо място в структурата на икономика по икономически сектори на територията на МИГ – Елхово - Болярово. Последниците от световната криза са преодолені и благодарение и на подкрепата от ЕС чрез субсидии на площ и подпомагане за инвестиции в земеделските стопанства аграрния сектор навлиза в период на стабилен растеж.

- **Селско стопанство: Растениевъдство**

Характеристиките на агроклиматичния потенциал на територията, предопределят водещото място на растениевъдството в структурата на земеделското производство на територията на МИГ – Елхово - Болярово.

- Основните видове култури, отглеждани на територията на МИГ – Елхово – Болярово, остават зърнените и маслодайните с относително постоянен размер на засетите площи.
- Групата на билките и медицински растения са перспективен и с висока добавена стойност сектор, при тях е налице значителен ръст на засетите площи – в това число лавандула, мента, салвия и други.
- Зеленчукопроизводството и производството на плодове се развива сравнително добре, като нарастват площите с домати, краставици и пипер, а площите с овощни насаждения са **нарастнали шест пъти за последните 5 години.**

Въпреки положителните тенденции в развитието на подсектори на растениевъдството с висока добавена стойност, те все още заемат много малък дял. **В тази връзка е необходимо осигуряването на подкрепа за развитието им.**

Предизвикателства и потребности в развитието на растениевъдството:

- Липсата или сериозната амортизация на хидромелиоративните съоръжения.
- Липсата на преработвателни предприятия за произвежданата земеделска продукция води до ниска добавена стойност на местната икономика, трудна реализацията на произведената продукция и ниски изкупни цени.
- Промените в климата също оказват влияние върху развитието на растениевъдството. Необходимо е насочването към отглеждането на **култури и сортове, устойчиви на студ и суша, подходящи нови машини и оборудване.**

- **Селско стопанство: Животновъдство**

Традициите и потребностите на местното население са в основата на развитието на животновъдството. Основно място заема отглеждане на крави, овце, пчели. По брой животни водещо място заема млечното овцевъдство, следвано от млечното говедовъдство.

Анализът на броя на отглежданите животни на територията на МИГ – Елхово – Болярово през последните пет години показва:

- Постоянно и стабилно увеличение на едрия и дребен рогат добитък – говеда и овце.
- Пчеларството също се развива добре, като е налице постоянно увеличение на броя на пчелните семейства на територията – почти 2,5 пъти за пет години.
- Сериозно развитие има и в рибния сектор.

Основните проблеми на производителите на животинска продукция са:

- Липсата на преработвателни предприятия за произвежданата продукция – на територията на има едно месопреработвателно и едно млекопреработвателно предприятие, и една мандра за преработка на собствена продукция – води до ниска добавена стойност на местната икономика, трудна реализацията на произведената продукция и ниски изкупни цени.
- Недостатъчно подходящи и ефективни породи.

- **Ловно стопанство и риболов:**

Ловното стопанство на територията е добре развито, като е притегателно място за ловен туризъм за български и чуждестранни ловци. На територията има изградени няколко язовира, включително язовир „Малко Шарково“ (на територията на община Болярово), които създават

отлични условия за развитие на спортен риболов.

4.2. Индустрия

Основен дял в икономическата структура на община Елхово има **леката промишленост**, представена от шивашки предприятия и предприятия за производство и търговия с трикотажни изделия. В областта на **хранително-вкусовата промишленост** работят по едно предприятие в производството на млечни продукти, на хлебни изделия и на колбаси. **Машиностроенето** в общината е представено от “Лемекон” АД - производител на всички видове и размери свързващи елементи на водопроводни инсталации, и “Орудица – 2000” ООД - металолеење и металообработване – производство на водопроводна арматура и инвентар за селскостопански машини и резервни части за тях.

Секторът на индустрията през последните години показва негативни тенденции:

- Традиционни за територията подотрасли на промишлеността са в упадък.
- Въпреки доброто развитие на аграрния сектор и наличието на достатъчно суровини, много слабо е развитието на хранително-вкусовата промишленост.
- Необходимост от технологично обновление на предприятия в общината.

4.3. Третичен сектор

Третичният сектор е представен от търговията, туризма, услугите за населението, транспорт, строителство и съобщителни услуги, като през последните години бележи постоянен ръст и заема челната позиция в икономиката на МИГ – Елхово – Болярово. Услугите на територията на МИГ – Елхово – Болярово са добре развити, въпреки че са налице и определени дефицити:

- по-слабо са развити здравните и социални услуги в малките населени места на територията и особено – в община Болярово, а предвид застаряващото население това е потребност на територията на МИГ;
 - докато услугите са водещ сектор за община Елхово, в община Болярово те са слабо развити.
- **Туризм**

На територията на Местна инициативна група – Елхово – Болярово туризмът се развива в съответствие с природните и исторически дадености с обща тенденция на нарастване.

За създаването на висококачествени и търсени туристически продукти е нужно да се провежда **целенасочена и ефективна политика по утвърждаване и популяризиране на териториалната идентичност, обединявайки предимствата на природното и културно-историческо наследство със специфичните продукти на територията**. На територията на МИГ – Елхово – Болярово е налице сериозен потенциал за развитие на туризъм на базата на ресурсите:

- **Река Тунджа** – важен ресурс и потенциал, който не се използва в пълна степен
- **Изворите на минерална вода** – ресурс с потенциал за развитие на балнео и СПА туризъм.

- **Съхранена природа и богато биологично разнообразие** – предпоставки за развитието на еко, ловен, познавателен и приключенски туризъм.

- **Богато културно и историческо наследство** - възможност за развитие на исторически, археологически (студенти и археолози, участващи в разкопки на територията) и културен туризъм.

- Реализираните инвестиции в **спортна инфраструктура** дават възможност и за **спортен туризъм** (за подготовка на спортисти за състезания).

Всички изброени ресурси представляват реален потенциал за развитие на интегриран туризъм, включващ еко, балнео, исторически, познавателен, селски, спортен и други форми. Усилията би следвало да са насочени към формирана на **интегриран туристически продукт и популяризиране на териториалната идентичност**. Необходимо е осигуряване на цялостно „преживяване“ за туристите, възможности за активна почивка, интегриране на местните продукти и качествени услуги. Това развитие на туризма трябва да се постига с ефективно и устойчиво използване на местните ресурси, като се осигурят възможности за **опазване и популяризиране на местното културно наследство**.

Предизвикателства и потребности в развитието на туризма:

- **Необходимо е подобряване на маркетинговата и информационна дейност и предприемане на мерки за развитие на териториална идентичност и маркетинг на база на специфичния териториален потенциал.**
- Да се постигне **по-добра и интегрирана туристическа интерпретация** на наличните природни и антропогенни туристически ресурси.
- Формирането на интегриран туристически продукт зависи от **качеството на предлаганите туристически услуги и ефективността на обслужващия и управленски персонал.**

4. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси

4.1. Демографска характеристика - състояние и тенденции

Демографската структура на населението на територията на Местна инициативна група – Елхово – Болярово е подчинена на установилите се през последните години общи тенденции – намаляване на броя на населението, застаряване, ниска раждаемост, отрицателен естествен прираст и засилени миграционни процеси.

Неблагоприятната тенденция на механичен отлив на население може да бъде променена чрез създаване на условия за по-пълна заетост и по-високи доходи, както и чрез подобряване на средата на живот. За това ще спомогнат както **мерките за стимулиране на икономическата активност, така и повишаването на качеството на обитаване – жилищни условия, транспорт, търговско обслужване, екологична среда, култура, отдих, спорт и др.**

Наложителни са мероприятията за задържане на младото население, респективно за завръщане на територията след завършване на средно и висше образование.

Етническа структура на населението

В етническо отношение населението на територията на МИГ – Елхово - Болярово е сравнително еднородно. В община Елхово ромската етническа група е 8 %. В община Болярово дялът на ромската общност е 14.3 %.

Дялът на населението от ромски произход на територията на повечето села нараства. Във връзка с особеностите в бита и културата на представителите на ромската етническа група и тяхната ниска здравна култура, се наблюдават определени специфични здравни и социални проблеми. Друг сериозен проблем по отношение възможността за професионална реализация на ромското население се явява ниската степен на образование /в някои случаи и пълна неграмотност/ на голяма част от представителите на разглежданата етническа група.

Образователна структура на населението

Най-голям дял от жителите на територията на МИГ – Елхово – Болярово има населението със средно образование, следвано хората с основно образование. Трябва обаче да се отбележи, че над 50 % от населението е с ниско ниво на образование – основно, начално и по-ниско.

Докато за община Елхово най-голяма е групата на хората със средно образование, в община Болярово преобладава населението с основно образование.

Основни предизвикателства и потребности на демографското развитие:

- Силно влошена възрастова структура, продължаващ процес на интензивно изселване, критична демографска ситуация и задълбочаващ се процес на обезлюдяване на територията.
- Необходими са целенасочени мерки за въздействие, които да отчитат специфичните потребности на различните възрастови и етнически групи от населението.
- Необходимо е да се планират и предприемат мерки и дейности, насочени към превенция на риска от социално изключване на представителите на ромската етническа група и стремеж към тяхната интеграция в обществото.
- Застаряващото население на територията изисква планиране и развитие на разширени и нови услуги за населението – социални, здравни и други.
- От друга страна, намаляването на работната сила и очертаващия се недостиг на работна ръка, особено в селата и за селското стопанство, изисква мерки за интензификация на производствата, ново оборудване и технологии, които да изискват по-малко работна сила и да осигуряват по-привлекателни условия за работа.

4.2.Пазар на труда

Пазарът на труда включва два основни компонента: *трудова заетост и безработица*, които са важни индикатори за икономическото развитие. Равнището на безработица през 2015 г. на територията на двете общини е 19.16 %, 18.2 % - община Елхово, 23.85 % - община Болярово.

Предизвикателства и потребности на пазара на труда:

- Сезонност на равнището на безработица, дължаща се на увеличено наемане на работа през пролетно-летния период за дейности в селското стопанство, строителството и др.
- Равнището безработицата намалява, но все още е над средното за страната. Достъпът до пазара на труда е затруднен, особено за уязвимите групи от населението.
- Висок дял на безработните младежи (от 20 до 24 годишна възраст). Младежката безработица продължава да е сериозен проблем. Голяма част от младежите, регистрирани в ДБТ са с ниско образование, което е предпоставка за трудната им реализация.
- Предлагаането на работна сила без специалност и квалификация продължава да бъде много голямо. Групата безработни без специалност и квалификация формира основната част от контингента на продължително безработните лица.

Необходимо е **планиране и осъществяване на мерки**, насочени към:

- **Разнообразяване на икономическите дейности** на територията, чрез което да се осигури заетост и да се преодолее сезонния характер на предлагането на работна сила.
- **Насърчаване на предприемачеството** с цел повишаване на заетостта, особено сред уязвимите групи на пазара на труда.

4.3.Здравеопазване

На територията на МИГ – Елхово - Болярово медицинската помощ се осъществява чрез амбулатории за индивидуална практика за първична медицинска помощ, по дентална медицина и за специализирана медицинска помощ, многопрофилна болница за активно лечение, като основната част от медицинските услуги е съсредоточена в град Елхово.

Предизвикателства и потребности на здравеопазването:

- Населението на територията на МИГ – Елхово - Болярово в отдалечените населени места среща трудности при получаване на медицинска помощ, като това се явява сериозен

проблем особено за хората в напреднала възраст.

- Проблем на здравните заведения и медицинските практики е амортизираната материална база и технически остаряла апаратура.

- Необходимост от стимулиране и подпомагане на наличните медицински кадри за повишаване на квалификацията и запазването им на територията на общината и осигуряване на подкрепа за подобряване и модернизиране на оборудването.

- Следва да се обърне внимание на представителите на ромската етническа група. Нарастващият брой на тази група, в комбинация с ниската здравна култура и лоши хигиенни навици, се свързва с необходимостта от предприемане на конкретни мерки в сферата на здравеопазването.

4.4.Образование

Образователната система на територията на МИГ – Елхово - Болярово включва мрежа от детски и учебни заведения и обслужващи звена. Общообразователните и специални училища на територията на МИГ – Елхово – Болярово са общо 8, 6 – в община Елхово, и 2 – в община Болярово. Професионалното образование на територията на МИГ – Елхово – Болярово е съсредоточено единствено в община Елхово и се осъществява в 2 професионални гимназии. През разглеждания период намалява броя на учениците поради демографската ситуация. Фактор от особена важност за територията е предприемането на мерки, създаващи условия за равнопоставен достъп до предучилищното обучение и училищното образование за деца и младежи от уязвими групи от обществото.

4.5.Социални услуги

Социалната политика на територията е насочена към подобряване качеството на живот и създаване на благоприятни условия за реализация на нейните граждани.

Перспективи и потребности на социалните услуги:

- Запълнените капацитети на домовете за стари хора и на дома за възрастни с умствена изостаналост свидетелства за голямата потребност и същевременно недостиг на такъв тип услуги на територията на общината.

- Небалансирано и неравномерно географско разположение на социалните услуги на територията, което води до затруднен достъп до социални грижи.

- Създаване на условия за комплексно и качествено обгрижване и рехабилитация на деца и възрастни с увреждания в условия, близки до семейната среда.

- Предвид демографската ситуация на територията на МИГ – Елхово – Болярово се засилва потребността от допълнителни, разширени и / или нови услуги в социалната сфера – както за възрастните хора, така и за представителите на ромската общност.

4.6.Култура и културни дейности

Основните носители и пазители на културата на територията на МИГ – Елхово – Болярово са народните читалища, съхранявали и развивали културните традиции от поколение на поколение повече от 120 години. На територията на община Елхово развиват дейност единадесет читалища и един музей, а на територията на община Болярово – шест читалища.

Предизвикателства и потребности в културните дейности

- Основните проблеми в развитието на културата и културните дейности са свързани с **остарелия сграден фонд, обзавеждане и оборудване**, както и с **потребностите от подкрепа за съхраняване и оползотворяване на културното наследство**. В големите читалища функционират компютърни кабинети с достъп до интернет.

Необходимо е оборудване на подобни кабинети и в останалите читалища на общината.

4.7.Младежки дейности и спорт

Физическото възпитание и спорта в детските градини и училища има водеща роля за развитието на децата и младите хора и утвърждаването на здравословен начин на живот. На територията на МИГ – Елхово – Болярово се предприемат мерки за модернизация на спортната инфраструктура, която да задоволява потребностите на населението от спорт, да осигурява условия за високи спортни резултати, както и да се използва като притегателен фактор за развитие на „спортен туризъм“ – подготовка на различни спортни отбори за международни състезания.

5. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

5.1.Транспортна инфраструктура

Пътната мрежа на територията на МИГ – Елхово - Болярово е добре развита. Изградени са всички необходими пътни връзки на населените места с общинските центрове, както и между самите селища. Сред един от основните проблеми са **незадоволителните параметри на четвъртокласните общински пътища**. Уличните мрежи на територията на МИГ са с трайна настилка, но се нуждаят от реконструкция на уличните настилки.

5.2.Телекомуникации

Важен фактор за регионална конкурентоспособност, влияещ върху скоростта на промените в регионите и териториалното разпределение на икономическата активност, представляват информационните и комуникационните технологии. Проблем остава широколентовия и високоскоростен достъп до интернет, особено в по-малките населени места. Достъпът до Интернет е осигурен в градските центрове. **Изграждането на обществени информационни системи и гарантираното предлагане на Интернет услуги за целия обществен сектор, включително и на улеснен достъп за хората с увреждания, е задължителна стъпка към информационното общество.**

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани лица на територията на МИГ:

За целите на разработване на СВОМР беше направено проучване и анализ за идентифициране на заинтересованите страни от разработване и реализация на СВОМР на територията на МИГ – Елхово - Болярово, и за определяне на техните потребности. В резултат на проучването бяха идентифицирани следните групи от заинтересовани страни на територията на МИГ – Елхово – Болярово.

Идентифицираните групи заинтересовани страни със силно позитивно/негативно отношение към политиката и високо ниво на сила/власт, които трябва да бъдат включени в процесите на взимане на решения по разработване и реализация на Стратегията за водено от общностите местно развитие Елхово – Болярово , са:

1. Местна власт
2. Земеделски производители: растениевъдство
3. Земеделски производители: животновъдство
4. Промисленост - микропредприятия
5. Промисленост – малки предприятия от сектор преработка на селскостопански продукти и ХВП
6. Предприятия от туризма – хотели и други места за настаняване
7. Предприятия, предоставящи други услуги в туризма
8. Предприятия от сектор търговия и услуги

9. Читалища

Консултиране в процеса на разработване на СВОМР на МИГ Елхово –Болярово трябва да се осъществи със следните групи заинтересовани страни:

1. Образователни институции
2. Сдружения в сферата на развитие на територията, туризма и опазване на околната среда
3. Сдружения в сферата на образованието
4. Сдружения в сферата на спорта
5. Представители на младежи и уязвими групи
6. Граждани от територията на МИГ – Елхово – Болярово

3.3. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите:

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
- Благоприятно географско и трансгранично положение, благоприятстващо икономическото развитие - Благоприятни природни и климатични условия /плодородни почви, достатъчни водни ресурси, значителен агроклиматичен потенциал/ - Чиста и запазена природа, съхранено биоразнообразие - Изградена мрежа от образователни, здравни и културни институции - Многообразие от културни дейности и утвърдени събития, подчертаващи културната идентичност - Богато културно – историческо наследство, съхранени традиции и обичаи - Почвено разнообразие, благоприятно за отглеждането на широка гама култури – зърнени, маслодайни, технически, зеленчуци, овошки, лозя, и за поддържане на пасища и ливади; - Богато биоразнообразие – фактор за развитие на различни видове туризъм; - Традиции в развитието на аграрния сектор - Екологична чистота на почвите, липсват промишлени замърсители в региона. Добър потенциал за развитие на производство на екологични продукти (зеленчуци, лозарство, плодове)	- Влошено качество и на места амортизирана пътна инфраструктура - Недостатъчно изградена и амортизирана инфраструктура в областта на водоснабдяването и канализацията - Негативни демографски тенденции и миграция на населението извън територията, особено на висококвалифицирани кадри и млади хора - Слаба предприемаческа активност сред населението - Почти липсва производство на продукти с местна идентичност - Разпокъсана собственост върху земеделската земя - Липсата или сериозната амортизация на хидромелиоративните съоръжения е ограничителен фактор пред развитието на поливно земеделие. - Недостатъчен иновационен потенциал на всички отрасли на територията - Ниска добавена стойност на икономиката - Липсата на преработвателни предприятия за произвежданата селскостопанска продукция води до ниска добавена стойност на местната икономика, трудна реализация и ниски изкупни цени на земеделските продукти. - Традиционни за територията подотрасли на промишлеността в упадък

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
- Външни инвестиции - Наличие на национални и международни програми за финансиране - Възможности за финансиране и по-ефективно използване на финансови средства от фондовете на Европейския съюз - Публично-частни партньорства - Привличане на инвестиции - Потенциал за развитие на МСП - Наличие на възможности за развитие на алтернативен туризъм и необходимост от туристически маркетинг - Наличие на свободни терени и сгради - Потенциал за развитие на услугите - Потенциал за изграждане, сертифициране и популяризиране на териториална идентичност	- Влошаване на демографските процеси и засилване тенденцията на миграция на населението извън общината - Демотрафски срив –прогресивно намаляващо и застаряващо население - Продължително действие на негативните финансови, демографски и икономически фактори - Засилване на рисковете, свързани с климатичните промени. - Ограничен пазар и нелоялна конкуренция - Ограничени финансови инструменти за стимулиране на местния бизнес и инвеститорите - Миграция към големите градове - Ограничен пазар и нелоялна конкуренция

3.4. Потребности на уязвимите и малцинствени групи, при наличие на такива:

Основните уязвими групи на територията на МИГ – Елхово - Болярово, идентифицирани в анализите и проучванията, са две: етнически малцинства и възрастни хора в пенсионна възраст, особено самотно живеещите.

- **Етнически малцинства:** На територията на двете общини Елхово и Болярово живеят компактни групи от представителите на ромската етническа общност – уязвима група, съставляваща около 9% от населението. Голяма част от ромската общност е с ниско ниво на образование и влошен здравен статус, живее в състояние на социална изолация и неучастие в културния и обществен живот. От друга страна, безработните лица с ниска степен на образование – основно от ромската общност, са най-голямата група безработни на територията на МИГ – Елхово – Болярово. Тази група – на **нискограмотни безработни лица** е една от уязвимите групи от населението на МИГ – Елхово – Болярово, за чиято интеграция на пазара на труда и в активния живот на местната общност трябва да бъдат предвидени подходящи мерки. По време на информационните събития в процеса на разработване на Стратегията бяха включвани участници и от тази уязвима група, като бяха обсъдени възможностите за приобщаването им. Основните потребности на тази уязвима група биха могли да се удовлетворят чрез предвидените в стратегията за ВОМР цели и мерки за насърчаване на качествена и устойчива заетост и чрез критериите за оценка на проектите, осигуряващи заетост. В допълнение, чрез Собствената мярка 20 ще се търси и насърчаване на участието на представителите на етническите малцинства в различни инициативи за съхранение на местното наследство.

- Друга уязвима група е тази на **населението в пенсионна възраст**, особено живеещо в малките населени места, изолирано и самотно. Основните им потребности са осигуряване на адекватни здравни и социални грижи. Техните специфични потребности могат да бъдат удовлетворени чрез въвеждане на нови и допълнителни услуги – здрави, социални и други,

предназначени за застаряващото население на територията. В стратегията са предвидени мерки, чрез които да бъдат насърчавани подобни услуги на територията.

4. Цели на стратегията:
4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ: Устойчиво развитие на територията на МИГ – Елхово – Болярово чрез осигуряване на адекватни условия за живот и заетост, ефективно и интегрирано развитие на местната икономика и развитие на териториална идентичност и маркетинг на база на специфичния териториален потенциал ПРИОРИТЕТ 1: УСТОЙЧИВА И ИНОВАТИВНА МЕСТНА ИКОНОМИКА С ВИСОКА ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ ПРИОРИТЕТ 2: АДЕКВАТНА НА СЪВРЕМЕННИТЕ УСЛОВИЯ ЖИЗНЕНА СРЕДА И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ И ТЕРИТОРИАЛНА ИДЕНТИЧНОСТ ЧРЕЗ ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ
4.2. Специфични цели:
ПРИОРИТЕТ 1: УСТОЙЧИВА И ИНОВАТИВНА МЕСТНА ИКОНОМИКА С ВИСОКА ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ • Специфична цел 1.1. Развитие на селско стопанство с висока добавена стойност • Специфична цел 1. 2. Създаване на възможности за добавяне на стойност към земеделската продукция и горските продукти • Специфична цел 1.3. Създаване на нови работни места и намаляване на бедността чрез разнообразяване на местната икономика с производства с висока добавена стойност и иновативност ПРИОРИТЕТ 2: АДЕКВАТНА НА СЪВРЕМЕННИТЕ УСЛОВИЯ ЖИЗНЕНА СРЕДА И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ И ТЕРИТОРИАЛНА ИДЕНТИЧНОСТ ЧРЕЗ ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ • Специфична цел 2.1. Осигуряване на адекватни условия за живот и заетост-изграждане на съпътстваща спорна, социална, културна и техническа инфраструктура • Специфична цел 2.2. Интегрирано и устойчиво развитие чрез ефективно използване на ресурсите на територията – природни, горски, исторически и културни • Специфична цел 2.3. Развитие на териториална идентичност и маркетинг на база на специфичния териториален потенциал
4.3. Връзка между стратегията за БОМР с характеристиките на конкретната територия, разработени въз основа на местните потребности и потенциал, в съответствие с политиките на национално, регионално и местно ниво, включително и с политиките по десегрегация и деинституционализация:
Стратегията за БОМР на МИГ – Елхово – Болярово и нейните цели, приоритети и мерки са изведени на базата на идентифицираните потенциали и потребности за развитие на територията, както и на базата на проучването на конкретните потребности на секторите и групите заинтересовани страни, идентифицирани на територията. Предвид ограничения времеви хоризонт и финансов ресурс е са дефинирани и подбрани тези цели и мерки, които биха имали най-траен и устойчив резултат за територията. В същото време, е търсено и съответствие с политиките на национално, регионално и местно ниво, с оглед допринасяне чрез СВООМР за тяхното постигане. В таблицата по-долу е показана взаимовръзката между целите на Стратегията, характеристиките на територията с потенциалите и потребностите и тяхното съответствие с политиките на европейско и национално ниво.

Стратегия за ВОМР	Характеристиките на територията на МИГ – Елхово – Болярово	Съответствие с политиките на национално, регионално и местно ниво
ПРИОРИТЕТ 1: УСТОЙЧИВА И ИНОВАТИВНА МЕСТНА ИКОНОМИКА С ВИСОКА ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ		
	Икономиката на територията е слабо диверсифицирана, малко са производствата с висока добавена стойност, недостатъчна интегрираност между отделните сектори и отрасли.	Стратегия „Европа 2020“ . цел 1. 1. Трудова заетост. Национална програма за развитие (НПР)„България 2020“, цел 3. Повишаване на конкурентоспособността на икономиката чрез осигуряване на благоприятна бизнес среда, насърчаване на инвестициите, прилагане на иновативни решения и повишаване на ресурсната ефективност.
Специфична цел 1.1. Развитие на селско стопанство с висока добавена стойност	В растениевъдството преобладават зърнените и маслодайни култури, малък е дялът на производства с висока добавена стойност. В животновъдството преобладават стопанства с малък брой животни, което ги прави неефективни и слабо конкурентоспособни. Налице е необходимост от подкрепа за интензифициране на селското стопанство и внедряване и развитие на аграрни производства с по-висока добавена стойност.	Национална програма за развитие (НПР)„България 2020“, приоритет 4. Развитие на аграрния отрасъл за осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси. <i>Подприоритет 4.1 Балансирано секторно и структурно развитие на аграрния отрасъл</i> <i>Подприоритет 4.2 Модернизиране и технологично обновяване на стопанствата и инфраструктурата в отрасъла. Развитие и ускорено въвеждане на иновациите в земеделската практика</i> 4.4 Превръщане на земеделското производство в привлекателен бизнес, осигуряващ стабилни и справедливи доходи на заетите в него. Интервенциите на икономическите политики в тази област имат за цел стимулирането на няколко фактора на икономическия растеж едновременно. На първо място, модернизацията на сектора, чрез стимулиране на инвестициите и иновациите. На второ
Специфична цел 1. 2. Създаване на възможности за добавяне на стойност към земеделската продукция и горските продукти	Липсата на преработвателни предприятия за произвежданата на територията селскостопанска продукция води до ниска добавена стойност на местната икономика, трудна реализацията на земеделските продукти и ниски изкупни цени. Налице е необходимост от подкрепа за преработката на земеделска продукция.	

		място, чрез повишаване на производителността.
Специфична цел 1.3. Създаване на нови работни места и намаляване на бедността чрез разнообразяване на местната икономика с производства с висока добавена стойност и иновативност	На територията липсват големи фирми, преобладават микро-предприятията. Икономиката е слабо диверсифицирана, има сравнително малко производствени предприятия и почти няма преработка на селскостопански продукти. Услугите са добре развити с определени дефицити: по-слабо са развити здравните и социални услуги в малките населени места на територията, а предвид застаряващото население това е важна потребност на територията на МИГ. Равнището на безработица е сравнително високо, особено сред младежи и нискообразовани лица. В същото време заради неблагоприятната демографска ситуация младите и по-високо квалифицирани кадри напускат територията. Това налага планиране на интервенции, насочени към разнообразяване на икономиката с производства и услуги с висока добавена стойност и иновативност.	Национална програма за развитие (НПР), „България 2020“, Приоритет 5. Подкрепа на иновационните и инвестиционни дейности за повишаване на конкурентоспособността на икономиката. Приоритетът фокусира политиките върху: - Създаване на благоприятна институционална среда за иновации и инвестиции; - Стимулиране на иновациите; - Подкрепа на високотехнологичните производства; - Повишаване конкурентоспособността и жизнеспособността основно на МСП.
ПРИОРИТЕТ 2: АДЕКВАТНА НА СЪВРЕМЕННИТЕ УСЛОВИЯ ЖИЗНЕНА СРЕДА И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ И ТЕРИТОРИАЛНА ИДЕНТИЧНОСТ ЧРЕЗ ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ		
	Жизнената среда и качество на живот на територията на МИГ – Елхово – Болярово се нуждаят от инвестиции, за да станат адекватни на съвременните изисквания, което ще допринесе за позитивно въздействие както върху демографската ситуация, така и за намаляване на икономическите и социални	Национална програма за развитие (НПР), „България 2020“, Цел 1. Повишаване на жизнения стандарт чрез конкурентоспособно образование и обучение, създаване на условия за качествена заетост и социално включване и гарантиране на достъпно и качествено здравеопазване. 2. Изграждане на инфраструктурни

	неравенства на различните нива на управление и живот. Това би допринесло за привличане на инвестиции, повишаване на заетостта и доходите. От друга страна, наличните природни и културно-исторически ресурси на територията не се използват ефективно. Необходими са мерки и интервенции за популяризиране на териториалната идентичност..	мрежи, осигуряващи оптимални условия за развитие на икономиката и качествена и здравословна околна среда за населението.
Специфична цел 2.1. Осигуряване на адекватни условия за живот и заетост-изграждане на съпътстваща спорна, социална, културна и техническа инфраструктура	Налице са следните предизвикателства и потребности по отношение инфраструктурата на територията на МИГ – Елхово - Болярово: - Незадоволителни параметри на четвъртокласните общински пътища и уличните мрежи – потребности от ремонт и реконструкция. - Потребност от социални услуги за възрастните хора и други уязвими групи, с по-добре балансирано географско разположение на социалните услуги за подобряване на достъпа на населението. - Основните проблеми в развитието на културата и културните дейности са свързани с остарелия сграден фонд, обзавеждане и оборудване, както и с потребностите от подкрепа за съхраняване и оползотворяване на културното наследство.	Национална програма за развитие (НПР), „България 2020“, Приоритет 3. Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал. приоритет 3.3 <i>Подкрепа за развитието на изоставащите и подобряване на качеството на живот в селските региони</i>
Специфична цел 2.2. Интегрирано и устойчиво развитие чрез ефективно	На територията на МИГ – Елхово – Болярово е налице сериозен потенциал за развитие на туризъм на базата на ресурсите. Съхраненото нематериално културно наследство не се	Национална програма за развитие (НПР), „България 2020“, Приоритет 3. Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал. Подприоритет 3.4 <i>Подкрепа за</i>

използване на ресурсите на територията – природни, горски, исторически и културни	оползотворява и използва като ресурс. Независимо от добре развития аграрен сектор в заведенятия за обществено хранене почти не се предлагат местните продукти. Необходимо е подобряване на маркетинговата и информационна дейност и предприемане на мерки за развитие на териториална идентичност и маркетинг на база на специфичния териториален потенциал. Чрез планираните интервенции се цели подпомагане на инвестициите в инфраструктура за отдих и туризъм, чрез интегрирано оползотворяване на местните природни, горски, културни и исторически ресурси.	<i>ефективно и устойчиво усвояване на туристическия потенциал на регионите и развитие на културните и креативни индустрии в регионите ще стимулира разнообразните форми на туризма и подкрепя развитието на маркетинг на туристическите региони и формиране на регионални туристически продукти.</i>
Специфична цел 2.3. Развитие на териториална идентичност и маркетинг на база на специфичния териториален потенциал		Национална програма за развитие (НПР), „България 2020“, Приоритет 3. Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал. Приоритетът е насочен към развитие на потенциал на българските райони, намаляване на междурегионалните различия и превръщането на всички региони в привлекателно място за живеене и бизнес със съхранена природа и уникални културни паметници и традиции. Специален фокус на приоритета е развитието на селските и изоставащите в развитието си райони
Всички специфични цели на СВОМР в своята съвкупност и интегритет допринасят за постигането на две от целите на ПРСР 2014 – 2020.		ПРСР 2014 – 2020: Цел 1: Повишаване конкурентоспособността и балансирано развитие на селското и горското стопанство и преработващата промишленост цел 3: Социално-икономическо

	развитие на селските райони, осигуряващо нови работни места, намаляване на бедността, социално включване и по-добро качество на живот
Формулираните стратегическа цел, приоритети и специфични цели са в съответствие с плановите и стратегически документи и политики на национално, регионално и местно ниво: • СВОМР ще допринесе за следните приоритети на националната политика за развитие, дефинирани в Споразумението за партньорство: 3. Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал; 4. Развитие на селскостопанския сектор за осигуряване на хранителна сигурност и производство на продукти с висока добавена стойност при устойчивото управление на природните ресурси; 5. Подкрепа на иновациите и на инвестиционните дейности за повишаване на конкурентоспособността на икономиката. • СВОМР на МИГ – Елхово - Болярово е в съответствие и ще допринесе за постигането на целите на Областната стратегия за развитие на Област Ямбол 2014 – 2020, по-конкретно: • СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: Възстановяване на икономическата динамика и създаване на благоприятна за иновации бизнес среда – всички инвестиционни мерки • СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: Осигуряване на по-добри условия за заетост, социално приобщаване, повишаване качеството на живот и изграждане на административен капацитет за добро управление СВОМР на МИГ – Елхово - Болярово е в съответствие и ще допринесе за постигането на целите на Общинския план за развитие на Община Елхово, 2014 -2020 и на Общинския план за развитие на Община Болярово. Политиките на десегрегация и деинституционализация са отразени хоризонтално в Стратегията за ВОМР на МИГ – Елхово - Болярово и за тяхното изпълнение ще се допринесе чрез предвидения равнопоставен достъп до подпомагане на инвестициите на територията, чрез предвидените мерки за създаване на устойчива заетост и за подобряване на публичната инфраструктура.	
4.4. Описание на иновативните характеристики на стратегията:	
Иновативните характеристики на разработената Стратегия за водено от общностите местно развитие на МИГ – Елхово – Болярово могат да бъдат очертани в няколко аспекта: 1. При разработване на Стратегията е приложена иновативност на подходите за удовлетворяване на идентифицираните потребности чрез включване на мярка извън ПРСР и Регламент 1305, удовлетворяваща идентифицирани местни потребности по иновативен начин. По-конкретно, на територията на МИГ – Елхово – Болярово бяха идентифицирани потребности от целенасочено и интегрирано оползотворяване на природните, културно-исторически и икономически ресурси. Мерките, включени в ПРСР 2014-2020 и в Регламент 1205, не дават възможност за удовлетворяване на тези потребности. С тази цел беше разработена собствена мярка, извън ПРСР и Регламент 1305, насочена към развитие на териториална идентичност и маркетинг на база на специфичния териториален потенциал, а именно: Мярка 20. Маркетинг, популяризиране и сертифициране на местното наследство, изделия и храни.	

2. Чрез включването на **мярка 20** в СВОМР на МИГ – Елхово – Болярово се предоставя възможност за **нова за територията форма на използване на природните и културно-исторически ресурси**: подкрепя за развитие на нови съвременни форми за опазване и популяризиране на местните културно-исторически и природни ресурси и типичните местни изделия, продукти и храни и тяхното развитие и предаване към следващите поколения; подкрепя за представяне, социализация, валоризация и дигитализация на обектите на културно-историческото и природното наследство.
3. Може да се отбележи като иновативна характеристика и планираната в **мярка 20** възможност за **създаване, регистриране и прилагане на регионална колективна марка** по Закона за марките и географските означения, което по своята същност представлява **нов метод за решаване на местни проблеми и задоволяване на идентифицирани потребности на територията**.
4. В мерки **4.1, 4.2 и 6.4.1** е планиран **„гарантиран бюджет за малки проекти“** в размер на **20 %** от общия бюджет на съответната мярка, като това също представлява **нов метод за решаване на местни проблеми и задоволяване на потребности**. Целта на гарантирания бюджет за малки проекти е да се осигури възможност за полесен достъп до финансиране на стартиращите и микро предприятия и по-малки земеделски стопанства, които в противен случай биха били затруднени да се конкурират с по-големите потенциални бенефициенти.
5. Друг аспект на иновативните характеристики на Стратегията е включването на интегриран целесъобразен подход към иновациите, като по този начин се въздейства в подкрепа на иновативността на територията на МИГ чрез определяне на **критерии за оценка на проекти**, предвидени в СВОМР, насърчаващи и подпомагащи иновациите като въвеждане на нови продукти (стока или услуга), нов производствен процес, нов метод на територията на МИГ.

По-конкретно, в критериите за оценка на проектите по мерки 4.1., 4.2, 6.4.1., 8.6, включени в Стратегията, е предвиден следният критерий:

Иновативност – въвеждане на нови за територията практика, и/или услуга и/или продукт в предприятието:

- над 30 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в предприятието – 15 точки
- над 50 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в предприятието – 20 точки

В **мярка 20** е включен критерий: „Дейностите по проекта пресъздават уникалните местни изделия и културното наследство по иновативен и нетрадиционен начин, отразяващ съвременните методи за анимация в туризма“.

4.5. Йерархията на целите - включително цели за крайните продукти или резултатите:

Фигура 4.5.

Йерархията на целите на СВОМР на МИГ – Елхово – Болярво е показана графично на

фигура 4.5. и е описана по-долу:

СТРАТЕГИЧЕСКАТА ЦЕЛ: Устойчиво развитие на територията на МИГ – Елхово – Болярово чрез осигуряване на адекватни условия за живот и заетост, ефективно и интегрирано развитие на местната икономика и развитие на териториална идентичност и маркетинг на база на специфичния териториален потенциал е планирано да се постигне чрез 2 приоритета, насочени към двата основни елемента на местното развитие – икономика и жизнена среда:

- **ПРИОРИТЕТ 1: УСТОЙЧИВА И ИНОВАТИВНА МЕСТНА ИКОНОМИКА С ВИСОКА ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ**
- **ПРИОРИТЕТ 2: АДЕКВАТНА НА СЪВРЕМЕННИТЕ УСЛОВИЯ ЖИЗНЕНА СРЕДА И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ И ТЕРИТОРИАЛНА ИДЕНТИЧНОСТ ЧРЕЗ ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ**

Всеки от тези приоритети поотделно, както и в своята синергия, допринасят за постигане на стратегическата цел.

От своя страна, всеки от приоритети е предвидено да бъде постигнат чрез взаимосвързан комплекс от специфични цели и мерки.

ПРИОРИТЕТ 1: УСТОЙЧИВА И ИНОВАТИВНА МЕСТНА ИКОНОМИКА С ВИСОКА ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ:

- **Специфична цел 1.1. Развитие на селско стопанство с висока добавена стойност.**
Постигането на тази цел е планирано да стане чрез мярка 4.1. Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства.
Тази специфична цел е насочена към подобряване на конкурентоспособността и модернизиране на земеделските стопанства, като чрез критериите за оценка е поставен акцент върху иновативни за територията производства, такива с висока добавена стойност, както и за повишаване на енергийната ефективност.
- **Специфична цел 1. 2. Създаване на възможности за добавяне на стойност към земеделската продукция и горските продукти**
Постигането на тази цел е планирано да стане чрез мярка 4.2. Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти, Мярка 8.6. Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти и Мярка 20. Маркетинг, популяризиране и сертифициране на местното наследство, изделия и храни. Тази цел е насочена към преодоляване на едно от предизвикателствата на територията – липсата на преработвателни предприятия и ХВП, въпреки водещия характер на аграрния сектор. Поставени са приоритети към иновативните производства за територията, производства с висока добавена стойност, за повишаване на енергийната ефективност, както и проекти за интегриране на местни продукти и местни производители.
- **Специфична цел 1.3. Създаване на нови работни места и намаляване на бедността чрез разнообразяване на местната икономика с производства с висока добавена стойност и иновативност**
Постигането на тази цел е планирано чрез прилагане на Мярка 6.4.1 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“ и Мярка 20. Маркетинг, популяризиране и сертифициране на местното наследство, изделия и храни. Разнообразяването на местната икономика с неземеделски производства и дейности е от съществено

значение за социално-икономическото развитие.

ПРИОРИТЕТ 2: АДЕКВАТНА НА СЪВРЕМЕННИТЕ УСЛОВИЯ ЖИЗНЕНА СРЕДА И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ И ТЕРИТОРИАЛНА ИДЕНТИЧНОСТ ЧРЕЗ ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ

- **Специфична цел 2.1. Осигуряване на адекватни условия за живот и заетост-изграждане на съпътстваща спорна, социална, културна и техническа инфраструктура**

Мярка 7.2. Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура. Целта е насочена към подобряване условията на живот и работа на територията.

- **Специфична цел 2.2. Интегрирано и устойчиво развитие чрез ефективно използване на ресурсите на територията – природни, горски, исторически и културни**

Мярка 7.5. Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура.

Териториалният потенциал на МИГ – Елхово – Болярово е много богат – културно, историческо и природно наследство, което все още не е пълно оползотворено.

- **Специфична цел 2.3. Развитие на териториална идентичност и маркетинг на база на специфичния териториален потенциал**

За постигането на тази цел, както и за няколко от другите специфични цели е разработена специфична собствена **Мярка 20**. Маркетинг, популяризиране и сертифициране на местното наследство, изделия и храни.

5. Описание на мерките:

Мерки и дейности за всеки един от фондовете поотделно:

ПРСР (ЕЗФРСР)	
Мярка 4.1 Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства	Цели: Подобряване ефективността на земеделските стопанства в конкурентни за територията отрасли и развитие на селско стопанство с висока добавена стойност. Обхват на дейностите: Допустими са само дейности на територията на МИГ – Елхово - Болярово, които водят до подобряване на цялостната дейност на земеделското стопанство чрез: 1. внедряване на нови продукти, процеси и технологии и обновяване на наличните производствени материални и/или нематериални активи; или 2. насърчаване на сътрудничеството с производителите и преработвателите на земеделски продукти; или 4. повишаване на енергийната ефективност в земеделските стопанства; и/или 5. подобряване условията на труд, подобряване на хигиенните, ветеринарните, фитосанитарните, екологичните и други условия на производство; или 6. подобряване качеството на произвежданите земеделски продукти; или 7. осигуряване на възможностите за производство на биологични земеделски продукти. Допустими кандидати - земеделски стопани, отговарящи на следните условия: 1. да са регистрирани като земеделски стопани съгласно чл. 7, ал. 1 от Закона за подпомагане на земеделските производители; 2. за физическите лица – да са с постоянен адрес на територията на МИГ – Елхово – Болярово, за юридическите лица – да са със седалище на територията на МИГ – Елхово - Болярово 3. минималният стандартен производствен обем на земеделското им стопанство е не по-малко от левовата равностойност на 8000 евро; 4. ако са юридически лица, трябва да са: а) получили за предходната или текущата финансова година приход от земеделски дейности или участие и подпомагане по схемата за единно плащане на площ, включително приход от получена публична финансова помощ, директно свързана с извършването на тези дейности, или приход от преработка на земеделска продукция или услуги, директно свързани със земеделски дейности, или получена публична финансова помощ; б) регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите, Закона за вероизповеданията или създадени по Закона за Селскостопанската академия. в) признати групи производители и признати организации на производители на земеделски продукти или такива, одобрени за финансова помощ по мярка 9 „Учредяване на групи и организации на производители“ от ПРСР 2014 – 2020 г. Допустими разходи: 1. строителство или обновяване на сгради и на друга недвижима собственост, използвана за земеделското производство, включително такава, използвана за

- опазване компонентите на околната среда;
2. закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на земеделския производствен процес, включително за опазване компонентите на околната среда, получаване на топлинна и/или електроенергия, необходими за земеделските дейности на стопанството и подобряване на енергийната ефективност, съхранение и подготовка за продажба на земеделска продукция;
3. създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, включително трайни насаждения от десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед, други бързо растящи храсти и дървесни видове, използвани за биоенергия;
4. разходи за достигане съответствие с ново въведените стандарти на ЕС, описани в таблицата по-долу: ;

Списък на стандартите на ЕС, за постигането на които се предоставя финансова помощ

Стандарт	Право на ЕС	Национално законодателство	Дата, от която стандартът е задължителен	Дата на гратисния период	Вид на инвестицията
Преходен период за въвеждане на стандарти за качеството на сурово мляко	Анекс VI от Договора за присъединяване на Р България към Общността; Регламент (ЕО) № 853/2004	Наредба № 4 от 2008 г. за специфичните изисквания при производството, съхранението и транспортирането на сурово краве мляко и изискванията за търговия и пускане на пазара на мляко и млечни продукти	31.12.2015	31.12.2016	1. Закупуване/изграждане/придобиване, подобряване на сгради, използвани за производството/съхранение на сурово мляко/млечни продукти на ниво стопанство, вкл. такива за опазване на околната среда. 2. Закупуване/инсталиране на нова техника/оборудване за подобрене производството/съхранението на сурово мляко или млечни продукти, вкл. такива за опазване компонентите на околната среда.

5. закупуване на: съоръжения, прикачен инвентар за пчеларство и съответно оборудване, необходимо за производството на мед и други пчелни продукти, както и за развъждането на пчели-майки, включително чрез финансов лизинг;
6. разходи за достигане на съответствие със съществуващи стандарти на ЕС – за млади земеделски стопани, получаващи финансова помощ по подмярка 6;
7. закупуване на земя, необходима за изпълнение на проекта във връзка с изграждане и/или модернизиране на сгради, помещения и други недвижими материални активи, предназначени за земеделските производствени дейности и/или за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения на територията на МИГ – Елхово - Болярово;

	8. закупуване, включително чрез финансов лизинг, на специализирани земеделски транспортни средства, като например: камиони, цистерни за събиране на мляко, хладилни превозни средства за транспортиране на продукция, превозни средства за транспортиране на живи животни и птици; 9. разходи за достигане на съответствие с международно признати стандарти, свързани с въвеждане на системи за управление на качеството в земеделските стопанства, въвеждане на добри производствени практики, подготовка за сертификация; 10. закупуване на софтуер, включително чрез финансов лизинг; 11. за ноу-хау, придобиване на патенти права и лицензи, за регистрация на търговски марки и процеси, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта; 12. разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проект, включени в т. 1 – 12. Допустимите разходи за консултантски услуги, свързани с подготовката и управлението на проекта не могат да превишават: 1. едно на сто от допустимите разходи – за проекти с инвестиции само за земеделска техника и/или разходи по т. 10 – 12; 2. пет на сто от допустимите разходи по т. 1 – 12 – за проекти с включени инвестиции за създаване на трайни насаждения и/или строително-монтажни дейности и/или оборудване и/или машини; Разходите за закупуване на земя не могат да надхвърлят 10 на сто от общия размер на допустимите разходи по т. 1 – 6 и т. 9 – 12. Разходите по т. 12 са допустими, ако са извършени не по-рано от 1 януари 2014 г. Дейностите и разходите по проекта, с изключение на разходите по т. 12 са допустими, ако са извършени след подаване на заявлението за подпомагане. Финансови параметри • Минимален размер на общите допустими разходи за проект е левовата равностойност на 7500 евро (14668,72 лева) • Максимален размер на общите допустими разходи за проект е левовата равностойност на 160 000 евро (312932,80 лева) • Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ на проект по Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ – Елхово – Болярово не може да надвишава левовата равностойност на 50 000 евро (97791,50 лева). По мярка 4.1. е предвиден „гарантиран бюджет за малки проекти“ в размер на 20 % от общия бюджет на мярката. Целта на гарантирания бюджет за малки проекти е да се осигури възможност за по-лесен достъп до финансиране на стартиращите и микро предприятия и по-малки земеделски стопанства, които в противен случай биха били затруднени да се конкурират с по-големите потенциални бенефициенти.
--	---

Малки проекти в този смисъл са проекти, отговарящи на всички изисквания и условия за допустимост, но са със следните финансови параметри:

- Минимален размер на общите допустими разходи за проект е левовата равностойност на 7500 евро (14668,72 лева)
- Максимален размер на общите допустими разходи за проект е левовата равностойност на 30 000 евро (58 674,90 лева)
- Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ на проект по Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ – Елхово – Болярово не може да надвишава левовата равностойност на 15 000 евро (29337,45 лева). В случай, че до края на 2019 г. гарантираният бюджет за малки проекти не бъде усвоен, той се прехвърля към общия бюджет по мярката.

Интензитет на финансовата помощ: Финансовата помощ е в размер до **50** на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи. Финансовата помощ се увеличава с 10 на сто за:

1. проекти, представени от млади земеделски стопани;
2. интегрирани проекти;
3. проекти за колективни инвестиции, представени от юридически лица, включващи от над 6 земеделски стопани
4. за инвестиции, изцяло свързани с изпълнявани от кандидата ангажименти по мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР 2014 – 2020 г. или сходни ангажименти по мярка 214 „Агроекологични плащания“, направление „Биологично земеделие“ от ПРСР 2007 – 2013 г. и за кандидати, които са заявили подпомагане по мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР 2014 – 2020 г. към датата на кандидатстване и към момента на подаване на заявка за плащане са одобрени и изпълняват ангажимент по мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР 2014 – 2020 г.

Максимално комбинирано подпомагане – 60 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи. Допустими са авансови плащания в размер до 50% от одобрената финансова помощ.

Подборът на проекти се извършва по реда на по глава IV раздел I на Наредба № 22 от 14.12.2015

Критерии за избор на проекти	Точки
1. Кандидатът и/или представляващият кандидата е млад земеделски стопанин - към момента на подаване на заявлението за подпомагане е на възраст между 18 и не повече от 40 години и притежава съответни професионални умения и компетентности и се установява за пръв път като ръководител на земеделско стопанство или вече са се установили през петте години преди подаване на заявлението за подпомагане.	20

2. Иновативност - въвеждане на нови за територията практика, и/или услуга и/или продукт в предприятието	20
- над 30 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в предприятието – 15 точки - над 50 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в предприятието – 20 точки	
3. Дейностите по проекта са в областта на зеленчукопроизводството и/или трайните насаждения и/или животновъдството – сектори говедовъдство, овцевъдство, пчеларство	20
- над 30 % от инвестициите са в посочените сектори – 10 т. - над 50 % от инвестициите са в посочените сектори - 15 т. - над 75 % - от инвестициите са в посочените сектори - 20 т.	
4. Проектът създава нови работни места	10
- От 1 до 3 работни места – 5 точки - над 3 работни места – 10 точки	
5. Минимум 10 % от допустимите инвестиционни разходи са за подобряване на енергийната ефективност на предприятието	10
6. Кандидатът не е получавал подкрепа от Общността за подобна инвестиция	10
7. Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда	5
- над 30 % - от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 3 т. - над 50 % от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 5 т.	
8. Проектът предвижда използването на местни доставчици на стоки и/или услуги	5
ОБЩО	100

За да бъде предложено за финансиране едно проектно предложение, общата крайна оценка на етап техническа и финансова оценка трябва да е равна на или по-голяма от 10 точки (минимално допустима оценка за качество на проектите предложения).

В случай, че две или повече проектни предложения имат еднакви общи крайни оценки, проектите ще бъдат подредени в низходящ ред и ще се дава предимство на проекта/ите, получил/и по-висока/и оценка/и по следния критерий:

- Крайната оценка по критерий „2. Иновативност - въвеждане на нови за територията практика, и/или услуга и/или продукт в предприятието“.

При равен брой точки и по този критерий, проектите ще бъдат подредени в низходящ ред и ще се дава предимство на проекта/ите, получил/и по-висока/и оценка/и по следния критерий:

- Крайната оценка по критерий „3. Дейностите по проекта са в областта на зеленчукопроизводството и/или трайните насаждения и/или

	животновъдството – сектори говедовъдство, овцевъдство, пчеларство“ При равен брой точки и по двата критерия, проектите ще бъдат подредени в низходящ ред и ще се дава предимство на проекта/ите, получил/и по-висока/и оценка/и по следния критерий: • Крайната оценка по критерий „4. Проектът създава нови работни места“
--	---

Мярка 4.2 „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“	Цел: Модернизиране технологичната база и внедряване на иновации в специфични за територията предприятия от ХВП. Създаване на възможности за добавяне на стойност към земеделската продукция. Обхват на дейностите: Допустими са само дейности на територията на МИГ – Елхово – Болярово и са за: 1. внедряване на нови и/или модернизиране на наличните мощности и подобряване на използването им, и/или 2. внедряване на нови продукти, процеси и технологии, и/или 3. намаляване на себестойността на произвежданата продукция, и/или 4. постигане на съответствие с ново въведени стандарти на ЕС, и/или 5. подобряване на сътрудничеството с производителите на суровини, и/или 6. опазване на околната среда, включително намаляване на вредните емисии и отпадъци, и/или 7. подобряване на енергийната ефективност в предприятията, и/или 8. подобряване на безопасността и хигиенните условия на производство и труд, и/или 9. подобряване на качеството и безопасността на храните и тяхната проследяемост, и/или 10. подобряване на възможностите за производство на биологични храни чрез преработка на първични земеделски биологични продукти Допустими кандидати 1. земеделски стопани; 2. признати групи или организации на производители или такива, одобрени за финансова помощ по мярка 9 „Учредяване на групи и организации на производители” от ПРСР 2014 - 2020 г.; 3. еднолични търговци и юридически лица, различни от кандидатите по т. 1 и 2; Кандидатите по т. 2 и 3 трябва да са регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите. Допустими са само кандидати със седалище за ЮЛ и постоянен адрес за физическите лица на територията на МИГ – Елхово – Болярово. Допустими разходи: 1. изграждане, придобиване и модернизиране на сгради и други недвижими активи, свързани с производството и/или маркетинга, включително такива, използвани за опазване компонентите на околната среда; 2. закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на производствения процес по преработка и маркетинга, в т.ч. за: а) преработка, пакетиране, включително охлаждане, замразяване, сушене, съхраняване и др. на суровините или продукцията; б) производство на нови продукти, въвеждане на нови технологии и процеси; в) опазване компонентите на околната среда; г) производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствените нужди на предприятието, включително чрез преработка на растителна и животинска първична и вторична биомаса;
---	---

- д) подобряване на енергийната ефективност и за подобряване и контрол на качеството и безопасността на суровините и храните;
3. закупуване на земя, необходима за изпълнение на проекта във връзка с изграждане и/или модернизиране на сгради, помещения и други недвижими материални активи, предназначени за производствени дейности на територията на МИГ – Елхово - Болярово;
4. закупуване, включително чрез финансов лизинг, на специализирани транспортни средства, включително хладилни такива, за превоз на суровините или готовата продукция, използвани и произвеждани от предприятието;
5. изграждане/модернизиране, включително оборудване на лаборатории, които са собственост на кандидата, разположени са на територията на предприятието и са пряко свързани с нуждите на производствения процес, включително чрез финансов лизинг;
6. материални инвестиции за постигане на съответствие с новоприети стандарти на Съюза, включително чрез финансов лизинг :

Новоприети стандарти на ЕС

Стандарт	Законодателство на ЕС	Национално законодателство	Дата, от която стандартът е задължителен	Дата на gratuitния период	Вид на инвестицията
Минимални стандарти за защита и хуманно отношение към животните и намаляване до минимум на страданията им по време на клане	Директива 93/119/ЕС/ 22.12.1993 за защита на животните при клане; Регламент/ЕО/ № 853/2004/ чл. 10, §/3, Приложение III, Глава II/	Наредба № 4 от 2014 г. за специфичните изисквания към производството на суровини и храни от животински произход в кланични пунктове, тяхното транспортиране и пускане на пазара	25.07.2014 г.	25.07.2015 г.; 25.07.2016 - за млади земеделски стопани	Закупуване/придобиване, изграждане и модернизиране на сгради и други недвижими активи, необходими за въвеждане на минимални стандарти за защита и хуманно отношение към животните и намаляване до минимум на страданията им по време на клане. Закупуване и/или инсталиране на нови машини и оборудване/инструменти за въвеждане на минимални стандарти за защита и хуманно отношение към животните и намаляване до минимум на страданията им по

					време на клане
7. разходи за достигане на съответствие с международно признати стандарти за системи за управление, разходи за въвеждане на добри производствени практики, системи за управление на качеството и подготовка за сертификация в предприятията само когато тези разходи са част от общ проект на кандидата; 8. закупуване на софтуер, включително чрез финансов лизинг; 9. за ноу-хау, придобиване на патентни права и лицензи, за регистрация на търговски марки и процеси, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта; 10. разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа устойчивост на проекти, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проект, включени в т. 1 - 9. Допустимите разходи по т. 10 не може да превишават следните стойности: 1. за консултантски услуги, свързани с подготовката и управлението на проекта, като част от разходите по т. 10 не могат да превишават 5 на сто от допустимите разходи по т. 1 - 9, но не повече от левовата равностойност на 5 000 евро; 2. разходите за изготвяне на технически и работен проект в случаите на строително-монтажни дейности, като част от разходите т. 10 не могат да превишават 2,25 на сто от допустимите разходи по т. 1 - 9; 3. разходите за изготвяне на технологичен проект, когато не е включен в разходите по т. 2, като част от разходите по т. 10 не могат да превишават 2,25 на сто от допустимите разходи по т. 1 - 9; 4. разходите за строителен надзор като част от разходите по т. 10 не могат да превишават едно на сто от допустимите разходи по т. 1 - 9; 5. разходите за предпроектни проучвания, правни услуги и хонорари за архитекти и инженери, извън тези по т. 1, 2, 3 и 4, като част от разходите по т. 10 не могат да превишават 1,5 на сто от допустимите разходи по т. 1 - 9. Разходите за закупуване на земя по т. 3 и 4 не могат да надхвърлят 10 на сто от общия размер на допустимите разходи по т. 1 и 2 и т. 5 - 9. Разходите по т. 10 са допустими, ако са извършени не по-рано от 1 януари 2014 г., независимо дали всички свързани с тях плащания са направени. Дейностите и разходите по проекта, с изключение на разходите по т. 10, са допустими, ако са извършени след подаване на заявлението за подпомагане, независимо дали всички свързани с тях плащания са направени. Разходите за закупуване на земя са допустими за финансиране до размера на данъчната им оценка, валидна към датата на подаване на заявлението за подпомагане. В случай че към датата на придобиването данъчната оценка е с по-ниска стойност, допустими за финансиране са разходи до този размер. Закупуването чрез финансов лизинг на активите е допустимо, при условие че ползвателят на помощта стане собственик на съответния актив не по-късно от датата на подаване на заявката за междинно или окончателно плащане за същия					

актив.

Финансови параметри

- Минимален размер на общите допустими разходи за проект е левовата равностойност на 10 000 евро (19 558,30 лева)
- Максимален размер на общите допустими разходи за проект е левовата равностойност на 160 000 евро (312932,80 лева)

Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ на проект по Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ – Елхово – Болярово не може да надвишава левовата равностойност на **50 000 евро** (97791,50 лева).

По мярка 4.2. е предвиден „**гарантиран бюджет за малки проекти**“ в размер на 20 % от общия бюджет на мярката. Целта на гарантирания бюджет за малки проекти е да се осигури възможност за по-лесен достъп до финансиране на стартиращите и микро предприятия и по-малки земеделски стопанства, които в противен случай биха били затруднени да се конкурират с по-големите потенциални бенефициенти.

Малки проекти в този смисъл са проекти, отговарящи на всички изисквания и условия за допустимост, но са със следните финансови параметри:

- Минимален размер на общите допустими разходи за проект е левовата равностойност на 7500 евро (14668,72 лева)
- Максимален размер на общите допустими разходи за проект е левовата равностойност на 30 000 евро (58 674,90 лева)
- Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ на проект по Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ – Елхово – Болярово не може да надвишава левовата равностойност на 15 000 евро (29337,45) лева.

В случай, че до края на 2019 г. гарантираният бюджет за малки проекти не бъде усвоен, той се прехвърля към общия бюджет по мярката.

Интензитет на финансовата помощ

Финансовата помощ за одобрени проекти е в размер **до 50 на сто** от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, представени от микро-, малки или средни предприятия, а за проекти, представени от големи предприятия, финансовата помощ е в размер **до 40 на сто** от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

Допустими са авансови плащания в размер до 50 % от одобрената финансова помощ.

Подборът на проекти се извършва по реда на по глава IV раздел I на Наредба № 22 от 14.12.2015

Критерии за избор на проекти	точки
1. Предприятието е класифицирано като микро, съгласно препоръка на ЕС 2003/361/ЕС	20
2. Иновативност - въвеждане на нови за територията практика, и/или услуга и/или продукт в предприятието • над 30 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в предприятието – 15 т. • над 50 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в предприятието – 20 т.	20

3. Проекти, насърчаващи интеграцията на земеделските стопани Предприятието на кандидата предвижда в бизнес плана преработката на минимум 65 % собствени или на членовете на групата/организация на производители или на предприятието суровини (земеделски продукти)	10
4. Проектът създава нови работни места - до 3 работни места – 5 точки - над 3 работни места – 10 точки	10
5. Минимум 10 % от допустимите инвестиционни разходи са за подобряване на енергийната ефективност на предприятието	10
6. Проектът включва преработка и производство на биологични продукти	10
7. Кандидатът не е получавал подкрепа от Общността за подобна инвестиция	5
8. Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда - над 30 % - от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 3 т. - над 50 % от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 5 т.	5
9. Проектът предвижда използването на местни доставчици на стоки и/или услуги	5
10. Проектът предлага уникални производства или услуги, които са знакови за идентичността на територията	5
ОБЩО	100
За да бъде предложено за финансиране едно проектно предложение, общата крайна оценка на етап техническа и финансова оценка трябва да е равна на или по-голяма от 10 точки. (минимално допустима оценка за качество на проектите предложения) В случай, че две или повече проектни предложения имат еднакви общи крайни оценки, проектите ще бъдат подреждани в низходящ ред и ще се дава предимство на проекта/ите, получил/и по-висока/и оценка/и по следния критерий: - Крайната оценка по критерий „2. Иновативност - въвеждане на нови за територията практика, и/или услуга и/или продукт в предприятието“ При равен брой точки и по този критерий, проектите ще бъдат подреждани в низходящ ред и ще се дава предимство на проекта/ите, получил/и по-висока/и оценка/и по следния критерий: - Крайната оценка по критерий „3. Проекти, насърчаващи интеграцията на земеделските стопани“ При равен брой точки и по двата критерия, проектите ще бъдат подреждани в низходящ ред и ще се дава предимство на проекта/ите, получил/и по-висока/и	

	оценка/и по следния критерий: • Крайната оценка по критерий „4. Проектът създава нови работни места“
--	---

Мярка 6.4.1 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“	Цел: Постигане на устойчиво икономическото развитие на територията на МИГ – Елхово - Болярово и създаване на нови работни места. Създаване на нови работни места и намаляване на бедността чрез разнообразяване на местната икономика с производства с висока добавена стойност и иновативност. Обхват на дейностите: Допустими са само дейности на територията на МИГ и са за: ▪ Развитие на ИНТЕГРИРАН туризъм (изграждане, обновяване на туристически обекти, предлагащи интегрирани туристически услуги); ▪ Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали); ▪ Развитие на услуги във всички сектори ▪ Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление; ▪ Развитие на занаяти и други неземеделски дейности. Допустими кандидати - Земеделски стопани или микропредприятия, регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон, Закона за кооперациите или Закона за вероизповеданията, както и физически лица, регистрирани по Закона за занаятите. Стопанството на кандидати, земеделски стопани, трябва да има стандартен производствен обем над 8 000 евро. Допустими са само кандидати със седалище за ЮЛ и постоянен адрес за физическите лица на територията на МИГ – Елхово – Болярово. Допустими разходи ▪ Изграждане, придобиване или подобрения на недвижимо имущество; ▪ Закупуване, включително чрез лизинг на нови машини и оборудване до пазарната стойност на активите; ▪ Общи разходи, свързани с разходите за точка „1“ и „2“, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост, включително проучвания за техническа осъществимост; Разходите по т. „3“ не могат да надхвърлят 12 % от сумата на разходите по т. „1“, „2“ и „4“. ▪ Нематериални инвестиции: придобиване и създаване на компютърен софтуер и придобиване на патенти, лицензи, авторски права и марки. Не са допустими за подпомагане текущи разходи. Разходите са допустими само ако са извършени след подаване на заявлението за подпомагане, с изключение на общите разходи. Допустими са авансови плащания в размер до 50 % от одобрената финансова помощ. Финансови параметри ▪ Минимален размер на общите допустими разходи за проект е левовата равностойност на 7500 евро (14668,72 лева) ▪ Максимален размер на общите допустими разходи за проект е левовата
--	---

равностойност на 100 000 евро (195 583 лева)

- Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ на проект по Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ – Елхово – Болярово не може да надвишава левовата равностойност на 50 000 евро (97791,50,80 лева).

По мярка 6.4.1 е предвиден „гарантиран бюджет за малки проекти“ в размер на 20 % от общия бюджет на мярката. Целта на гарантирания бюджет за малки проекти е да се осигури възможност за по-лесен достъп до финансиране на стартиращите и микро предприятия и по-малки земеделски стопанства, които в противен случай биха били затруднени да се конкурират с по-големите потенциални бенефициенти.

Малки проекти в този смисъл са проекти, отговарящи на всички изисквания и условия за допустимост, но са със следните финансови параметри:

- Минимален размер на общите допустими разходи за проект е левовата равностойност на 7500 евро (14668,72 лева)
- Максимален размер на общите допустими разходи за проект е левовата равностойност на 30 000 евро (58 674,90 лева)
- Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ на проект по Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ – Елхово – Болярово не може да надвишава левовата равностойност на 15 000 евро (29337,45 лева).

Интензитет на финансовата помощ

Финансовата помощ не може да надвишава 75 % от общите допустими разходи и при спазване на правилата за „минимална помощ“ при спазване на условията на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis. Интензитетът на подпомагане по проект за дейности за развитие на интегриран туризъм (изграждане, обновяване на туристически обекти, предлагащи интегрирани туристически услуги) не може да надвишава 5 на сто от общите допустими разходи.

Подборът на проекти се извършва по реда на по глава IV раздел I на Наредба № 22 от 14.12.2015

Критерии за избор на проекти:	Точки
1. Иновативност - въвеждане на нови за територията практика, и/или услуга и/или продукт в предприятието • над 30 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в предприятието – 15 т. • над 50 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в предприятието – 20 т.	20
2.Проекти за производствени дейности	15
3.Проекти в сферата на услугите	10
4.Проекти за развитие на ИНТЕГРИРАН селски туризъм	10

5.Проекти, представени от млади хора на възраст до 40 години, включително: физически лица (земеделски производители и/или ЕТ) или юридически лица, собственост и/или управлявани от млади хора	10
6. Проектът създава нови работни места - до 3 работни места – 5 точки - над 3 работни места – 10 точки	10
7. Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда - над 30 % - от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 3 т. - над 50 % от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 5 т.	5
8. Кандидатът не е получавал подкрепа от Общността за подобна инвестиция	5
9. Проектът предлага уникални производства или услуги, които са знакови за идентичността на територията	5
10. Проектът предвижда използването на местни доставчици на стоки и/или услуги	5
11. Проекти, подадени от кандидати, притежаващи опит или образование в сектора, за който кандидатстват	5
ОБЩО	100

За да бъде предложено за финансиране едно проектно предложение, общата крайна оценка на етап техническа и финансова оценка трябва да е равна на или по-голяма от 10 точки. (минимално допустима оценка за качество на проектните предложения).

В случай, че две или повече проектни предложения имат еднакви общи крайни оценки, проектите ще бъдат подреждани в низходящ ред и ще се дава предимство на проекта/ите, получил/и по-висока/и оценка/и по следния критерий:

- Крайната оценка по критерий „1. Иновативност - въвеждане на нови за територията практика, и/или услуга и/или продукт в предприятието“

При равен брой точки и по този критерий, проектите ще бъдат подреждани в низходящ ред и ще се дава предимство на проекта/ите, получил/и по-висока/и оценка/и по следния критерий:

- Крайната оценка по критерий „2. Проекти за производствени дейности“

При равен брой точки и по двата критерия, проектите ще бъдат подреждани в низходящ ред и ще се дава предимство на проекта/ите, получил/и по-висока/и оценка/и по следния критерий:

Крайната оценка по критерий „5. Проекти, представени от млади хора на възраст до 40 години“

Мярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“	Цел: Подобряване на основните услуги за населението и инфраструктурата на територията на МИГ – Елхово - Болярово. Осигуряване на адекватни условия за живот и заетост – изграждане на съпътстваща спорна, социална, културна и техническа инфраструктура. Обхват на дейностите: Допустими са само дейности на територията на МИГ и са за: 1. Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици, тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях; 2. Изграждане и/или обновяване на площи, за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществени потребности; 3. Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на социална инфраструктура за предоставяне на услуги, които не са част от процеса на деинституционализация на деца или възрастни, включително транспортни средства; 4. Реконструкция и/или ремонт на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност с изключение на сгради в рамките на строителните граници на град Елхово; 5. Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура; 6. Изграждане, реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот, вкл. мобилни такива, вкл. и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства; 7. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение. Допустими кандидати 1. Общините от територията на МИГ – Елхово - Болярово за всички допустими дейности 2. Юридически лица с нестопанска цел за дейности, свързани със социалната и спортната инфраструктура и културния живот, включително МИГ – Елхово - Болярово; 3. Читалища за дейности, свързани с културния живот; Допустимите кандидати трябва да са със седалище на територията на МИГ – Елхово – Болярово. Допустими разходи 1. за строителство, реконструкция, рехабилитация, изграждане, обновяване, ремонт и/или реставрация на сгради и/или помещения и/или друга недвижима собственост, съгласно допустимите за подпомагане дейности; 2. закупуване на нови транспортни средства, оборудване и обзавеждане до пазарната им стойност, включително чрез финансов лизинг, съгласно допустимите за подпомагане дейности; 3. придобиване на компютърен софтуер, патентни и авторски права, лицензи, регистрация на търговски марки, до пазарната им стойност; 4. разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за хонорари за архитекти, инженери и
--	---

консултанти, консултации за икономическа и екологична устойчивост на проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проект, включени в т. 1, 2 и 3.

Допустими са авансови плащания в размер до 50% от публичната помощ, свързана с одобрените допустими разходи. За проекти, по които бенефициентите са възложители по ЗОП, авансовото плащане е допустимо както следва:

- до 12% от стойността на одобрената публична помощ по проекта за общи разходи и при наличие на документи от проведената съгласно изискванията на ЗОП процедура за избор на изпълнител/и;
- разлика до 50% от стойността на одобрената публична помощ по проекта след провеждане на всички процедури и сключване на договор за избор на изпълнител/и по ЗОП.

Разходите за ДДС са допустими в случаите, когато не подлежат на възстановяване в съответствие с националното законодателство в областта на ДДС.

Финансови параметри

- Минимален размер на допустимите разходи за проект – левовата равностойност на **5000 евро (9 779 лева)**
- Максимален размер на допустимите разходи за проект – левовата равностойност на **200 000 евро (391 166 лева)**

Интензитет на финансовата помощ

Финансовата помощ е в размер 100 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, които след извършване на инвестицията не генерират нетни приходи. В случаите, когато размерът на допустимите разходи по инвестициите е в размер до 50 000 евро за един обект, който е с установен потенциал за генериране на приходи се предвижда финансиране в размер на 100 %.

Размерът на финансовата помощ за проекти, които след извършване на инвестицията ще генерират нетни приходи се определя въз основа на анализ „разходи-ползи“.

Максималният общ размер на финансовата помощ за читалища и ЮЛНЦ, получена по мярката за един кандидат за периода на прилагане на Стратегията за ВОМР не може да надвишава левовата равностойност на 100 000 евро.

Подборът на проекти се извършва по реда на по глава IV раздел I на Наредба № 22 от 14.12.2015

Критерии за избор на проекти	Точки
1. Брой население, което ще се възползва от подобрените основни услуги и обхвата на териториално въздействие – 60 точки ▪ до 100 души – 5 точки ▪ от 101 до 200 души - 10 точки ▪ от 201 до 500 души – 20 точки ▪ от 501 до 1000 души – 30 точки ▪ от 1001 до 2000 души – 40 точки	50

над 2000 души – 50 точки	
2. Проектът предлага нови инициативи за повишаване на качеството на живот в района	10
3. Интервенциите по проекта са за обект от голяма културна и обществена значимост за територията	10
4. Кандидатът не е получавал подкрепа от Общността за същата дейност по други програми	10
5. Дейностите по проекта са за развитие/ предоставяне на услуги и изграждане на достъпна инфраструктура на уязвими групи от населението	10
6. Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда - над 30 % - от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 3 т. - над 50 % от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 5 т.	5
7. Проекта ще създаде работни места при изпълнение на допустимите дейности /ще бъде наемана местна работна ръка /	5
ОБЩО	100

За да бъде предложено за финансиране едно проектно предложение, общата крайна оценка на етап техническа и финансова оценка трябва да е равна на или по-голяма от 10 точки. (минимално допустима оценка за качество на проектните предложения)

В случай, че две или повече проектни предложения имат еднакви общи крайни оценки, проектите ще бъдат подреждани в низходящ ред и ще се дава предимство на проекта/ите, осигуряващ/и покритие на по-голям брой население – критерий 1.:

- Конкретният брой на населението, което ще се възползва от подобрените основни услуги и обхвата на териториално въздействие (брой жители);

При равенство и по този критерий, проектите ще бъдат подреждани в низходящ ред и ще се дава предимство на проекта/ите, получил/и по-висока/и оценка/и по следния критерий:

- Крайната оценка по критерий „2. Проектът предлага нови инициативи за повишаване на качеството на живот в района“

При равен брой точки и по двата критерия, проектите ще бъдат подреждани в низходящ ред и ще се дава предимство на проекта/ите, получил/и по-висока/и оценка/и по следния критерий:

- Крайната оценка по критерий „5. Дейностите по проекта са за развитие/ предоставяне на услуги и изграждане на достъпна инфраструктура на уязвими групи от населението“

Мярка 7.5. „Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура“	Цел: Развитие на туризма и туристическите ресурси на територията на МИГ – Елхово – Болярово. Интегрирано и устойчиво развитие чрез ефективно използване на ресурсите на територията – природни, исторически и културни. Обхват на дейностите: Допустими са само дейности на територията на МИГ и са за: 1. Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на туристически информационни центрове; 2. Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на посетителски центрове за представяне и експониране на местното природно и културно наследство; 3. Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на центрове за изкуство и занаяти с туристическа цел; 4. Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристически атракции, които са свързани с местното природно, културно и/или историческо наследство и предоставящи услуги с познавателна или образователна цел; 5. Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристическа инфраструктура (информационни табели и пътепоказатели за туристическите места и маршрути, съоръжения за безопасност, велоалеи и туристически пътеки). Допустими кандидати 1. Общините от територията на МИГ; 2. Юридически лица с нестопанска цел със седалище на територията на МИГ, включително МИГ – Елхово - Болярово. Допустими разходи 1. Изграждане, включително отпускането на лизинг, или подобренията на недвижимо имущество; 2. Закупуване или вземането на лизинг на нови машини и оборудване, обзавеждане до пазарната цена на актива; 3. Общи разходи, свързани с изброените по-горе, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост; 4. Следните нематериални инвестиции: придобиването или развитието на компютърен софтуер и придобиването на патенти, лицензи, авторски права, търговски марки. Разходите по т. „3“ не трябва да надхвърлят 12% от сумата на разходите по т. „1“, „2“ и „4“. Допустими са авансови плащания в размер до 50% от публичната помощ, свързана с одобрените допустими разходи. За проекти, по които бенефициентите са възложители по ЗОП, авансовото плащане е допустимо както следва: • до 12% от стойността на одобрената публична помощ по проекта за общи разходи и при наличие на документи от проведената съгласно изискванията на ЗОП процедура за избор на изпълнител/и; • разлика до 50% от стойността на одобрената публична помощ по проекта
---	---

след провеждане на всички процедури и сключване на договор за избор на изпълнител/и по ЗОП.

Разходите за ДДС са допустими в случаите, когато не подлежат на възстановяване в съответствие с националното законодателство в областта на ДДС.

Финансови параметри

- Минимален размер на допустимите разходи за проект – левовата равностойност на **5000 евро (9 779 лева)**
- Максимален размер на допустимите разходи за проект – левовата равностойност на **150 000 евро (293374, 50 лева).**

Интензитет на финансовата помощ

Финансовата помощ е в размер 100 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, които след извършване на инвестицията не генерират нетни приходи. В случаите, когато размерът на допустимите разходи по инвестициите е в размер до 50 000 евро за един обект, който е с установен потенциал за генериране на приходи се предвижда финансиране в размер на 100 %.

Размерът на финансовата помощ за проекти, които след извършване на инвестицията ще генерират нетни приходи се определя въз основа на анализ „разходи-ползи“.

Максималният общ размер на финансовата помощ получена по мярката за един кандидат за периода на прилагане на Стратегията за ВОМР не може да надвишава левовата равностойност на 100 000 евро за ЮЛНЦ.

Подборът на проекти се извършва по реда на по глава IV раздел I на Наредба № 22 от 14.12.2015

Критерии за избор на проекти	точки
1. Брой население, което ще се възползва от подобрените основни услуги и обхвата на териториално въздействие – 50 точки ▪ до 100 души – 5 точки ▪ от 101 до 200 души - 10 точки ▪ от 201 до 500 души – 20 точки ▪ от 501 до 1000 души – 30 точки ▪ от 1001 до 2000 души – 40 точки ▪ над 2000 души – 50 точки	50
2. Проекти, осигуряващи интегрирано развитие на туризма на територията на МИГ	10
3. Проекти, които отговарят на приоритетите на Общинските програми за развитие на туризма, приети от Общинските съвети	10
4. Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда - над 30 % - от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 5 т. - над 50 % от инвестициите са насочени към дейности, опазващи	10

	околната среда - 10 т.	
	5. Кандидатът не е получавал подкрепа от Общността за подобна инвестиция / обект	10
	6. Проектът ще създаде работни места при изпълнение на допустимите дейности /ще бъде наемана местна работна ръка/	10
	ОБЩО	100
За да бъде предложено за финансиране едно проектно предложение, общата крайна оценка на етап техническа и финансова оценка трябва да е равна на или по-голяма от 10 точки. (минимално допустима оценка за качество на проектите предложения) В случай, че две или повече проектни предложения имат еднакви общи крайни оценки, проектите ще бъдат подредени в низходящ ред и ще се дава предимство на проекта/ите, осигуряващ/и покритие на по-голям брой население – критерий 1.: • Конкретният брой на населението, което ще се възползва от подобрените основни услуги и обхвата на териториално въздействие (брой жители); При равен брой точки и по този критерий, проектите ще бъдат подредени в низходящ ред и ще се дава предимство на проекта/ите, получил/и по-висока/и оценка/и по следния критерий: • Крайната оценка по критерий „2. Проекти, осигуряващи интегрирано развитие на туризма на територията на МИГ“		

Мярка 8.6. Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти	Цели: Интегрирано и устойчиво развитие на територията на МИГ – Елхово – Болярово чрез ефективно използване на горските ресурси. Обхват Географски обхват: цялата територия на МИГ Елхово-Болярово Допустими получатели на финансова помощ: ▪ Физически и юридически лица и местни поделения на вероизповеданията, собственици на горски територии; ▪ Сдружения на частни собственици на горски територии; ▪ Еднолични търговци и търговски дружества, регистрирани по Търговския закон, отговарящи на определението за малко и средно предприятие. Частните собственици трябва да притежават минимум 0.5 ха горски територии; Сдруженията на частните собственици трябва да притежават горски територии с площ минимум 1.0 ха; Юридическите лица - частни собственици, са допустими за подпомагане, само ако са регистрирани съгласно българското законодателство и максималното участие на държавата в тях не превишава 25%; Кандидатите за подпомагане за инвестиции в преработка и маркетинг на дървесина са допустими за подпомагане само ако преработват не повече от 10 000 куб. м обла дървесина годишно. Кандидатите за подпомагане за инвестиции в преработка и маркетинг на горски продукти представят бизнес план за доказване на икономическа жизнеспособност. Получателите на финансова помощ трябва да имат седалище и адрес на управление на територията на МИГ-Елхово-Болярово. Допустими дейности: Преработка и маркетинг на горски продукти; Дейностите трябва за се изпълняват на територията на МИГ Елхово-Болярово. Допустими разходи: • Материални инвестиции: 1.Инвестиции в преработка и маркетинг на горски продукти, в т.ч.: • изграждане, придобиване или подобрене на сгради и други недвижими активи необходими за първичната преработка на дървесината, както и закупуването на земя, когато са пряко свързани с изпълнението на проекта; • закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване за първична преработка на дървесината, както и други работни операции, предхождащи промишлената преработка, до пазарната цена на актива; • закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване за преработка на недървесни горски продукти; 2. Разходи за закупуване на земя, когато са пряко свързани с изпълнението на проекта и ненадхвърлят 10 % от общите допустими разходи по проекта. • Нематериални инвестиции: 1.Общи разходи, свързани със съответния проект, за предпроектни проучвания,
--	--

такси, хонорари за архитекти, инженери и консултантски услуги, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта. Общите разходи по проекта не могат да надхвърлят 12 % от общия размер на допустимите инвестиции по проекта.;

2.Разходи за ноу-хау, придобиване на патенти права и лицензи, разходи за регистрация на търговски марки и процеси необходими за изготвяне и изпълнение на проекта”;

3.Закупуване на софтуер;

4.Разходите за въвеждане на добри производствени практики, системи за управление на качеството и подготовка за сертификация.

Допустими са авансови плащания в размер до 50 % от одобрената финансова помощ.

Финансови параметри на проектите:

- Минималният размер на общите допустими разходи за един проект е левовата равностойност на 5 000 евро (9 779 лева)
- Максималния размер на общите допустими разходи за един проект е левовата равностойност на 100 000 евро (195 583 лева)
- Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ на проект по Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ – Елхово – Болярово не може да надвишава левовата равностойност на 50 000 евро (29337,45 лева).
-

Интензитет и размер на финансовата помощ

Подпомагането по мярка ще бъде до **50%** от общите допустими разходи по проекта.

Максималният общ размер на финансовата помощ получена по мярката за един кандидат за периода на прилагане на Стратегията за BOMP не може да надвишава левовата равностойност на 100 000 евро.

Подборът на проекти се извършва по реда на по глава IV раздел I на Наредба № 22 от 14.12.2015

Критерии за избор на проекти	точки
1. Иновативност - въвеждане на нови за територията практика, и/или услуга и/или продукт в предприятието • над 30 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в предприятието – 15 точки • над 50 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в предприятието – 20 точки	30
2. Проектът създава нови работни места	30

	- до 3 работни места – 15 точки - над 3 работни места – 30 точки	
	3. Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда - над 30 % - от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 10 т. - над 50 % от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 20 т.	20
	4. Кандидатът не е получавал подкрепа от Общността за подобна инвестиция	20
	ОБЩО	100
	За да бъде предложено за финансиране едно проектно предложение, общата крайна оценка на етап техническа и финансова оценка трябва да е равна на или по-голяма от 10 точки. (минимално допустима оценка за качество на проектите предложения). В случай, че две или повече проектни предложения имат еднакви общи крайни оценки, проектите ще бъдат подреждани в низходящ ред и ще се дава предимство на проекта/ите, получил/и по-висока/и оценка/и по следния критерий: - Крайната оценка по критерий „1. Иновативност - въвеждане на нови за територията практика, и/или услуга и/или продукт в предприятието“ При равен брой точки и по този критерий, проектите ще бъдат подреждани в низходящ ред и ще се дава предимство на проекта/ите, получил/и по-висока/и оценка/и по следния критерий: - Крайната оценка по критерий „2. Проектът създава нови работни места“ При равен брой точки и по двата критерия, проектите ще бъдат подреждани в низходящ ред и ще се дава предимство на проекта/ите, получил/и по-висока/и оценка/и по следния критерий: - Крайната оценка по критерий „3. Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда“.	

Мярка 20. Маркетинг, популяризиране и сертифициране на местното наследство, изделия и храни	Цел: Развитие на териториална идентичност и маркетинг на база на специфичния териториален потенциал Избраната в стратегията за ВОМР мярка съответства на идентифицираните в проучванията и анализите на територията нужди, а именно развитие на териториална идентичност и маркетинг на територията на МИГ – Елхово – Болярово, подкрепа за развитие на нови съвременни форми за опазване и популяризиране на местните културно-исторически и природни ресурси и типичните местни изделия, продукти и храни и тяхното развитие и предаване към следващите поколения; интегрирано съхраняване, сертифициране и популяризиране на местното културно, историческо и природно наследство, изделия и храни; подкрепа за представяне, социализация, валоризация и дигитализация на обектите на културно-историческото и природното наследство. Целта на мярката съответства на Цел 3 на Регламент 1305/2013 г. на ЕС - постигане на балансирано териториално развитие на икономиките и общностите в селските райони, включително създаването и поддържането на заетост и пряко допринася за постигането на Приоритетна ОС 6Б за укрепване на териториалната конкурентоспособност на селските територии, чрез подобряване на качеството на живот и условията за бизнес на Цел 3 на ПРСР 2014 -2020 г. - Социално-икономическо развитие на селските райони, осигуряващо нови работни места, намаляване на бедността, социално включване и по-добро качество на живот. Обхват на дейностите: Допустими са само дейности на територията на МИГ и са за: 1. Проучвания, свързани със създаването на нов местен туристически продукт / регионална колективна марка, обединяващ местното културно наследство, местните изделия и храни; 2. Дейности, свързани със сертифицирането на типични местни продукти и услуги; 3. Съхраняване, възстановяване и поддържане на обекти с местно значение от културно-историческото наследство на района, свързани с местната памет и териториална идентичност, както и на терените около тях; 4. Маркетингови, промоционални и информационни дейности, свързани със създаването и популяризиране на местен туристически продукт, включително, но не изчерпателно: ▪ Регистрация и сертификация на регионална колективна марка ▪ подпомагане на провеждането на местни празници, обичаи и традиции; ▪ създаване, съхраняване или обогатяване на сбирки - исторически, етнографски и др.; ▪ провеждане на специални промоционални и информационни кампании за новия туристически продукт / регионална колективна марка; 5. Дейности по съхраняване, идентифициране, възстановяване, дигитализиране и обновяване на природното и културно наследство на територията. Допустими кандидати • Общините от територията на МИГ. • Юридически лица с нестопанска цел, със седалище на територията на МИГ, включително МИГ – Елхово – Болярово;
---	--

	• Читалища от територията на МИГ; • Стопански субекти от територията на МИГ, в т.ч. регистрирани ЗП или по ТЗ или Закона за кооперациите. Допустими разходи 1. Разходи, свързани с регистрацията, сертифицирането, прилагането и популяризирането на регионална марка за продукти и услуги от територията на МИГ – Елхово – Болярово, включително за проучвания, обучения, такси за регистрация и др. 2. Разходи за закупуване на оборудване и обзавеждане във връзка с маркетинг, популяризиране и сертифициране на местното наследство, изделия и храни; 3. Закупуване и реставрация на експонати и оборудване за етнографски, исторически и други експозиции; 4. Разходи за закупуване на материали, консумативи, оборудване, обзавеждане, инвентар и облекла за местните фолклорни състави 5. Разходи, свързани със проучване, съхраняване, идентифициране, възстановяване и обновяване на природното и културно наследство на територията (паметници на културата с местно значение). 6. Разходи за организация и провеждане на различни събития, популяризиращи и утвърждаващи местната териториална идентичност, във връзка с местни обичаи и традиции - провеждане на фестивали, събори, празници, обичаи и други събития, свързани с местното наследство. 7. Разходи за, маркетингови и информационни дейности, свързани с популяризиране на местното наследство, фолклор, изделия и храни (проучвания, издаване на брошури, дипляни, публикации, филми, семинари, и др.) 8. Разходи за външни услуги; • наем на помещения и апаратура; • други разходи за външни услуги, необходими за изпълнението на дейностите по проекта Финансови параметри • Минимален размер на допустимите разходи за проект – левовата равностойност на 1000 евро (1955,80 лева) • Максимален размер на допустимите разходи за проект – левовата равностойност на 15 000 евро (29337,45 лева) Интензитет на финансовата помощ 1. 100 % за получател публично лице и проектът не генерира приход; 2. 70 % за получател публично лице и проектът генерира приход; 3. 60 % за получател частно лице, в т.ч. ЗП, предприятия, регистрирани по ТЗ и Закона за кооперациите; 4. 70 % за получател частно лице и проектът е в обществена полза Подборът на проекти се извършва по реда на по глава IV раздел I на Наредба № 22 от 14.12.2015 <table border="1" data-bbox="347 1937 1476 2000"> <tr> <td data-bbox="347 1937 1329 2000">Критерии за избор на проекти</td><td data-bbox="1329 1937 1476 2000">Точки</td></tr> </table>	Критерии за избор на проекти	Точки
Критерии за избор на проекти	Точки		

1. Кандидатите са Юридически лица с нестопанска или Читалища	15
2. Кандидатът е предприятие, регистрирано по ТЗ и Закона за кооперациите, и произвеждащо продукт / предлагащо услуга на територията на МИГ с използване на местни продукти и суровини	10
3. Проектът включва комбинирани дейности по опазване и популяризиране на местни продукти, услуги и културно наследство: • При включване на две от изброените групи дейности – 10 точки • При включване на три от изброените групи дейности – 15 точки	15
4. Проектът предвижда пренасянето на културен опит, знания, умения и традиции между различните поколения	10
5. Дейностите по проекта съхраняват и опазват уникалното културно-историческо наследство на територията	10
6. Дейностите по проекта мотивират местната общност да участва и инициира съвместни дейности, свързани с опознаването, съживяването и популяризирането на автентични местни традиции, фолклор и занаяти	10
7. Дейностите по проекта насърчават съвместно участие на различни групи заинтересовани страни – стопански сектор, социални и граждански групи и културни институции и осигуряват приемственост между поколенията с активното участие на младите хора	10
8. Дейностите по проекта пресъздават уникалните местни изделия и културното наследство по иновативен и нетрадиционен начин, отразяващ съвременните методи за анимация в туризма.	10
9. Дейностите по проекта включват участие на хора с увреждания и/или малцинствени групи	5
10. Кандидатът не е получавал подкрепа от Общността за подобна инвестиция	5
ОБЩО	100

За да бъде предложено за финансиране едно проектно предложение, общата крайна оценка на етап техническа и финансова оценка трябва да е равна на или по-голяма от 10 точки. (минимално допустима оценка за качество на проектните предложения).

В случай, че две или повече проектни предложения имат еднакви общи крайни оценки, проектите ще бъдат подредени в низходящ ред и ще се дава предимство на проекта/ите, получил/и по-висока/и оценка/и по следния критерий:

- Крайната оценка по критерий „3. Проектът включва комбинирани дейности по опазване и популяризиране на местни продукти, услуги и културно наследство“

	При равен брой точки и по този критерий, проектите ще бъдат подреждани в низходящ ред и ще се дава предимство на проекта/ите, получил/и по-висока/и оценка/и по следния критерий: • Крайната оценка по критерий „7. Дейностите по проекта насърчават съвместно участие на различни групи заинтересовани страни – стопански сектор, социални и граждански групи и културни институции и осигуряват приемственост между поколенията с активното участие на младите хора“ При равен брой точки и по този критерий, проектите ще бъдат подреждани в низходящ ред и ще се дава предимство на проекта/ите, получил/и по-висока/и оценка/и по следния критерий: • Крайната оценка по критерий „8. Дейностите по проекта пресъздават уникалните местни изделия и културното наследство по иновативен и нетрадиционен начин, отразяващ съвременните методи за анимация в туризма“
--	--

<i>ОПОС</i> (ЕФРР)	Не се планират мерки
<i>ОПНОИР</i> (ЕСФ)	Неприложимо -по поканата за одобрение на МИГ не е определен бюджет
<i>ОПРЧР</i> (ЕСФ)	Не се планират мерки
<i>ОПИК</i>	Не се планират мерки
<i>ПМДР</i> (ЕФМДР)	Неприложимо -по поканата за одобрение на МИГ не е определен бюджет

6. Финансов план:			
6.1. Индикативно разпределение на средствата по програми/фондове и по мерки:			
Код на мярката	Име на мярката	Общо за периода на стратегията	
		лева	%
	Мерки, финансирани от ПРСР 2014 - 2020 г. (ЕЗФРСР)	3 537 162,00	94,76%
4.1.	Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства	604 429,00	16,19%
4.2.	Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти	244 479,00	6,55%
6.4.1	Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности	604 429,00	16,19%
7.2.	Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура	1 958 319,97	52,47%
7.5	Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отход, туристическа инфраструктура	56 449,03	1,51%
8.6.	Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти	69 056,00	1,85%
	Мерки, които не са част от ПРСР 2014 - 2020 г. , но са включени в Регламент (ЕС) № 1305/2013 (финансирани от ЕЗФРСР)		
	Н/П		
	Мерки, извън обхвата на мерките от Регламент (ЕС) № 1305/2013, но съответстващи на целите на регламента (финансирани от ЕЗФРСР)	195 583,00	5,24%
20	Маркетинг, популяризиране и сертифициране на местното наследство, изделия и храни	195 583,00	5,24%
	Мерки, финансирани от ОПОС (ЕФРР)		
	Н/П		
	Мерки, финансирани от ОПНОИР (ЕСФ)		
	Н/П		
	Мерки, финансирани от ОПРЧР (ЕСФ)		
	Н/П		
	Мерки, финансирани от ОПИК (ЕФРР)		
	Н/П		
	Мерки, финансирани от ПМДР (ЕФМДР)		
	Н/П		
	ОБЩО ЗА ПРОЕКТИ КЪМ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР:	3 732 745,00	100 %

	<i>Текущи разходи и популяризиране на стратегия за водено от общностите местно развитие (25 на сто от общите публични разходи от ЕЗФРСР, включващи разходите по подмярка 19.2 и подмярка 19.4)</i>	1 091 915,00	
6.2. Финансова обосновка на бюджета и разпределението на средствата по програми и по мерки:			
Разпределението на бюджета по мерките, включени в Стратегията за ВОМР е съобразено с основните цели, приоритети и специфични цели, свързани с развитието на територията, както и от потребностите, с инвестиционните намерения, проектната готовност и финансовите възможности за съфинансиране на дейностите от страна на потенциалните бенефициенти, идентифицирани в хода на извършените проучвания, анализи, работни и консултативни срещи и обществени обсъждания. Взето е предвид и нивото на инвестиционната активност и демонстриран капацитет за управление и реализиране на проекти на публичните и частните бенефициенти в периода на прилагане на СМР 2012-2015 година С оглед на идентифицираните нужди от подкрепа на публична инфраструктура и услуги на територията на МИГ, удовлетворяващи потребности на местните общности, подобряващи облика на населените места и създаващи предпоставки за повишаване на посещаемостта на територията основният размер средства (53,98%) са насочени към мярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура” и мярка 7.5. „Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдых, туристическа инфраструктура”. Селското стопанство е водещ отрасъл на територията на МИГ. Това обуславя заделянето на по-голямата част от ресурса, предназначен за бизнес подкрепа за инвестиции в земеделски дейности, както и за такива, насочени към преработка/маркетинг на селскостопанска продукция – 22,74% от общия бюджет на Стратегията за ВОМР по мерки 4.1. и 4.2. Независимо от това ресурсът е недостатъчен за заявените в хода на консултациите и проучванията инвестиционни намерения по мерките. Това налага въвеждането на горен ограничителен праг на размера на финансовата помощ за един проект, независимо от стойността на проекта и правилата на интензитет на помощта по съответната мярка. Считаме, че по този начин ще се реализират проекти с висока степен на инвестиционна мотивация и реалистични бизнес планове от страна на потенциалните кандидати. Диверсификацията на икономическите дейности на територията на МИГ е от съществено значение за икономическия просперитет на територията и увеличаване на заетостта. Това се подкрепя с ресурс, представляващ 16,19% от общия бюджет, заделен по мярка 6.4.1 ”Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности. Към бизнеса е насочена и мярка 8.6. „Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти”. Инвестиционните намерения на потенциалните бенефициенти по отношение на допустимите дейности предполагат заделянето на 1,85% от общия ресурс по Стратегията за ВОМР. С оглед на спецификата, характера и мащаба на инвестициите по мярка 20 „Маркетинг,			

популяризиране и сертифициране на местното наследство, изделия и храни” от общия финансов ресурс на СВОМР са заделени като 5,24%. В хода на консултациите и обществените обсъждания от потенциалните бенефициенти, най-вече от представителите на неправителствения сектор е демонстриран инвестиционен интерес, подплатен с реалистични идеи спрямо допустимостта на дейностите по мярката.

7. План за действие, показващ как целите са превърнати в действия:

СЦ 1.1 Развитие на селско стопанство с висока добавена стойност

Действия за постигане за целта:	Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства (мярка 4.1 от СВОМР)
Финансов ресурс	604 429,00 лева
Времева рамка за изпълнение:	Прием на проекти: периодично – от 2017 до 2022 г.вкл. Изпълнение договори – не по-късно от 30 юни 2025 г.
Отговорен орган на МИГ/действия	Екип, УС и ОС / Съобразно отговорности, компетенции и срокове по глава IV раздел I и раздел II на Наредба № 22 от 14.12.2015 и др. приложими актове, и в съответствие с Устава на МИГ
Очакван резултат: индикатор и целева стойност	○ Стопанства, получили подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства: 11 броя ○ Създадени работни места: 11 броя

СЦ 1.2. Създаване на възможности за добавяне на стойност към земеделската продукция и горските продукти

Действия за постигане за целта:	Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти (мярка 4.2 от СВОМР)
Финансов ресурс	244 479 лева
Времева рамка за изпълнение:	Прием на проекти : периодично – от 2017 до 2022 г.вкл. Изпълнение договори- не по-късно от 30 юни 2025 г.
Отговорен орган на МИГ/действия	Екип, УС и ОС / Съобразно отговорности , компетенции и срокове по глава IV раздел I и раздел II на Наредба № 22 от 14.12.2015 и др. приложими актове, и в съответствие с Устава на МИГ
Очакван резултат: индикатор и целева стойност	○ Подпомогнати предприятия за инвестиции в преработка и търговия на селскостопански продукти - 3 броя ○ Създадени работни места - 3 броя
Действия за постигане за целта:	Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти (мярка 8.6 от СВОМР)
Финансов ресурс	69 056,00 лева
Времева рамка за изпълнение:	Прием на проекти: периодично – от 2017 до 2022 г. вкл. Изпълнение на дейности по сключени договори- в съответствие със

	срока на договора, но не по-късно от 30 юни 2025 г.
Отговорен орган на МИГ/действия	Екип, УС и ОС / Съобразно отговорности , компетенции и срокове по глава IV раздел I и раздел II на Наредба № 22 от 14.12.2015 и др. приложими актове, и в съответствие с Устава на МИГ
Очакван резултат: индикатор и целева стойност	○ Подпомогнати предприятия за преработка и търговия с горски продукти – 1 брой ○ Създадени работни места – 1 брой
Действия за постигане за целта:	Маркетинг, популяризиране и сертифициране на местното наследство, изделия и храни (мярка 20 от СВОМР)
Финансов ресурс	В рамките на общия финансов ресурс по мярката - 195 583 лева
Времева рамка за изпълнение:	Прием на проекти: периодично – от 2017 до 2022 г. вкл. Изпълнение договори – не по-късно от 30 юни 2025 г.
Отговорен орган на МИГ/действия	Екип, УС и ОС / Съобразно отговорности , компетенции и срокове по глава IV раздел I и раздел II на Наредба № 22 от 14.12.2015 и др. приложими актове, и в съответствие с Устава на МИГ
Очакван резултат: индикатор и целева стойност	○ Подкрепени стопански субекти за дейности, свързани с промоциране и сертифициране на местни продукти – 2 броя
СЦ 1. 3. Създаване на нови работни места и намаляване на бедността чрез разнообразяване на местната икономика с производства с висока добавена стойност и иновативност	
Действия за постигане за целта:	Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности (мярка 6.4.1 от СВОМР)
Финансов ресурс	604 429,00 лева
Времева рамка за изпълнение:	Прием на проекти: периодично – от 2017 до 2022 г. вкл. Изпълнение договори – не по-късно от 30 юни 2025 г.
Отговорен орган на МИГ/действия	Екип, УС и ОС / Съобразно отговорности , компетенции и срокове по глава IV раздел I и раздел II на Наредба № 22 от 14.12.2015 и др. приложими актове, и в съответствие с Устава на МИГ
Очакван резултат: индикатор и целева стойност	○ Бенефициенти (стопанства), получили подкрепа за инвестиции в неселскостопански дейности – 9 броя ○ Създадени работни места – 9 броя

Действия за постигане за целта:	Маркетинг, популяризиране и сертифициране на местното наследство, изделия и храни (мярка 20 от СВОМР)
Финансов ресурс	В рамките на общия финансов ресурс по мярката - 195 583 лева
Времева рамка за изпълнение:	Прием на проекти: периодично – от 2017 до 2022 г. вкл. Изпълнение договори – не по-късно от 30 юни 2025 г.
Отговорен орган на МИГ/действия	Екип, УС и ОС / Съобразно отговорности, компетенции и срокове по глава IV раздел I и раздел II на Наредба № 22 от 14.12.2015 и др. приложими актове, и в съответствие с Устава на МИГ
Очакван резултат: индикатор и целева стойност	Подкрепени стопански субекти за дейности, свързани с промоциране и сертифициране на местни продукти – 3
СЦ 2.1. Осигуряване на адекватни условия за живот и заетост- изграждане на съпътстваща спорна, социална, културна и техническа инфраструктура	
Действия за постигане за целта:	Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура (мярка 7.2. от СВОМР)
Финансов ресурс:	1 958 319,97 лева
Времева рамка за изпълнение:	Прием на проекти: периодично – от 2017 г. до 2022 г. вкл. Изпълнение договори – не по-късно от 30 юни 2025 г.
Отговорен орган на МИГ/действия	Екип, УС и ОС / Съобразно отговорности, компетенции и срокове по глава IV раздел I и раздел II на Наредба № 22 от 14.12.2015 и др. приложими актове, и в съответствие с Устава на МИГ
Очакван резултат: индикатор и целева стойност	○ Операции, получили подкрепа – 10 броя ○ Жители, ползващи се от подобрени услуги/инфраструктура-15 000 ○ Създадени работни места – 3 броя
СЦ 2.2. Интегрирано и устойчиво развитие чрез ефективно използване на ресурсите на територията – природни, горски, исторически и културни	
Действия за постигане за целта:	Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура (мярка 7.5 от СВОМР)
Финансов ресурс:	56 449,03 лева
Времева рамка за изпълнение:	Прием на проекти: периодично – от 2017 до 2022 г. вкл. Изпълнение договори – не по-късно от 30 юни 2025 г.

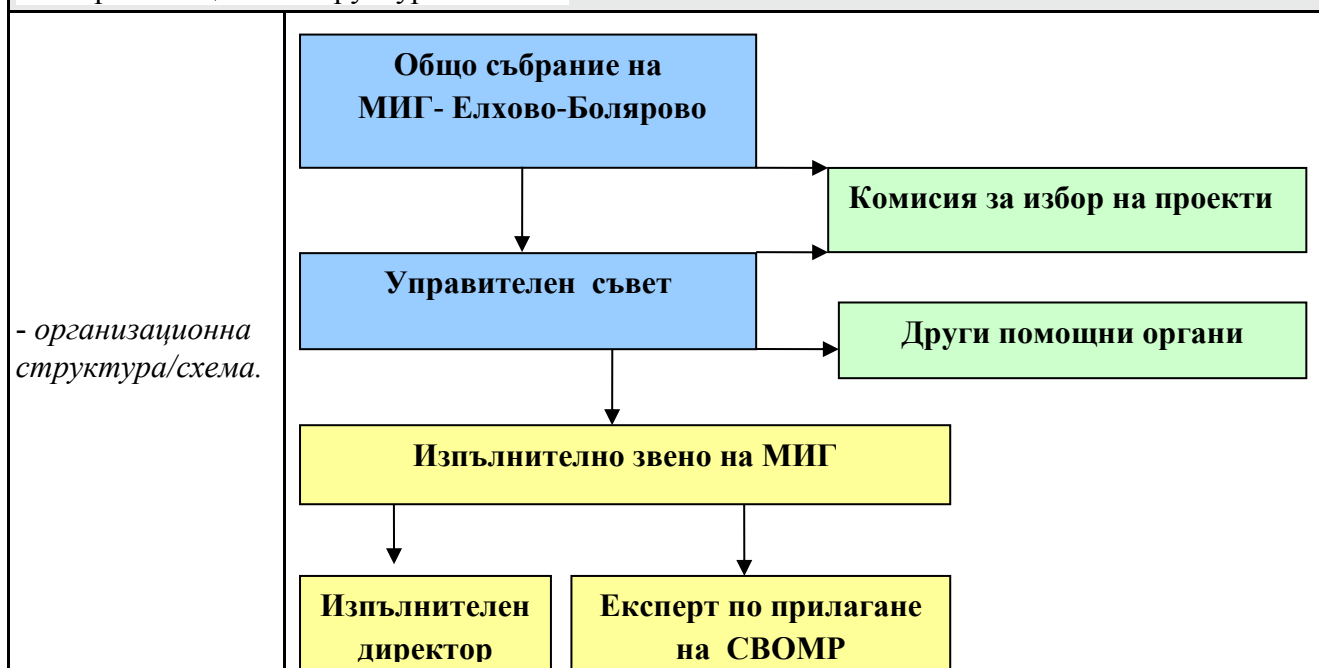
Отговорен орган на МИГ/действия	Екип, УС и ОС / Съобразно отговорности , компетенции и срокове по глава IV раздел I и раздел II на Наредба № 22 от 14.12.2015 и др. приложими актове, и в съответствие с Устава на МИГ								
Очакван резултат: индикатор и целева стойност	- Операции, получили подкрепа – 1 брой - Жители, ползващи се от подобрени услуги/инфраструктура-1500 - Създадени работни места – 1 брой								
СЦ 2.3. Развитие на териториална идентичност и маркетинг на база на специфичния териториален потенциал									
Действия за постигане за целта:	Маркетинг, популяризиране и сертифициране на местното наследство, изделия и храни (мярка 20 от СВОМР)								
Финансов ресурс	В рамките на общия финансов ресурс по мярката - 195 583 лева								
Времева рамка за изпълнение:	Прием на проекти: периодично – от 2017 до 2022 г. вкл. Изпълнение на дейности по сключени договори- в съответствие със срока на договора, но не по-късно от 30 юни 2025 г.								
Отговорен орган на МИГ/действия	Екип, УС и ОС / Съобразно отговорности , компетенции и срокове по глава IV раздел I и раздел II на Наредба № 22 от 14.12.2015 и др. приложими актове, и в съответствие с Устава на МИГ								
Очакван резултат: индикатор и целева стойност	- Подпомогнати дейности за маркетинг, популяризиране и сертифициране - 10 бр. - Създадена регионална марка - 1 бр. - Сертифицирани обекти, лица - 15 бр - Създадени работни места – 1 бр.								
ДЕЙНОСТИ	Години								
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Ежегоден периодичен прием и договаряне на проекти към СВОМР						31.12			
Изпълнение на проекти към СВОМР									30.06
Мониторинг и оценка на Стратегията за ВОМР			М.О.						до 30.09 П.С.
Дейности за популяризиране на СВОМР									до 30.09
Дейности по управление на СВОМР – текущи разходи									до 30.09
М.О – междинна оценка ; П.С. – последваща оценка									
Времето разпределение за реализация на стратегията е за периода 2016 – 2025 г.									

Одобренията за финансиране по стратегията за ВОМР на МИГ – Елхово - Болярово проекти, за които бенефициентите имат сключен тристранен административен договор, могат да се изпълняват в срок до 30 юни 2025 г.

8. Описание на уредбата за управлението и мониторинга на стратегията, която показва капацитета на инициативна група да изпълни стратегията, и описание на специфичната уредба относно оценката:

(не повече от 12 страници)

8.1. Организационна структура на МИГ:

8.2. Управление на МИГ:

- органи за управление и контрол;	Органите за управление на МИГ –Елхово–Болярово са формирани съгласно ЗЮЛНЦ на две йерархични нива – върховен колективен орган (<i>Общо събрание</i>) и колективен управителен орган (<i>Управителен съвет</i>). И за двата органа е спазено е изискването на чл.32 т.2 буква „б” от Регламент (ЕС)1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г., като на ниво вземане на решения нито публичните органи, нито която и да било от групите, представляващи конкретните заинтересовани страни, не представлява повече от 49 % от правата на глас. <i>Общото събрание</i> се състои от 46 члена, от които 2-ма члена са представители на публичния сектор (община Елхово и община Болярово), 22 члена са представители на стопанския сектор и 22 члена са представители на нестопанския сектор. Съотношението между така изброените сектори е 4,34% : 47,83 % : 47,83 %. В териториален аспект в Общото събрание са включени членове от 22 населени места на територията на МИГ, с което са представени 52,38 % от общия брой населени места. В Общото събрание са представени над 70 % от идентифицираните в хода на анализа
--	--

	групи заинтересовани страни, свързан с подготовката на СВОМР, вкл. и представители на малцинствени групи (ромска общност) и на уязвимата група на пенсионерите. Списъкът на членовете на Общото събрание на МИГ Елхово-Болярово е представен в Приложение № 10 към Заявлението за одобрение. Правомощията на Общото събрание, вкл. по отношение на Стратегията за ВОМР, редът и начина за вземане на решения са посочени в чл. 22- чл.31 на Устава на МИГ-Елхово-Болярово (Приложение № 2 към Заявлението за одобрение). <i>Управителният съвет (УС)</i> на МИГ-Елхово-Болярово е колективният управителен орган на сдружението и се състои от 5 лица, от които един представител на публичния сектор и по двама представители на стопанския и нестопанския сектор. Съотношението между така изброените сектори в УС е 20 % : 40 % : 40 %. Списъкът на членовете на Общото събрание на МИГ Елхово-Болярово е представен в Приложение № 10 към Заявлението за одобрение. Правомощията на Управителния съвет, вкл. по отношение на Стратегията за ВОМР, редът и начина за вземане на решения са посочени в чл. 22- чл.31 на Устава на МИГ-Елхово-Болярово
- описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала.	Числеността, позициите и персоналният състав на екипа МИГ Елхово-Болярово е определен с решение на Управителния съвет. Персоналът на МИГ включва следните позиции, посочени в органограмата по т.8.1: Изпълнителен директор и Експерт по прилагане на Стратегията за ВОМР. <u>Изисквания към изпълнителния директор:</u> Завършено висше образование – най-малко степен „бакалавър”; Професионален стаж – най-малко 5 години; Управленски опит (по смисъла на § 1, т.34 от допълнителните разпоредби на Наредба № 22 от 14.12.2015 на МЗХ) - най-малко 2 години. Опит в реализиране на проект, програма или стратегия със стойност над 100 000 лева, финансирани от ЕС или от други международни донори; Опит в изпълнението на подхода „Лидер” (по смисъла на- § 1, т.40 от допълнителните разпоредби на Наредба № 22 от 14.12.2015 на МЗХ) – най-малко 1 година. <u>Изисквания към експерта по прилагане на СВОМР:</u> Завършено висше образование – най-малко степен „Бакалавър”; Общ професионален стаж – най-малко 2 години; Наличие на опит в реализиране на проекти, договори , финансирани от ЕС или друг международен донор, вкл. опит в изпълнението на подхода „Лидер” (по смисъла на- § 1, т.40 от

	допълнителните разпоредби на Наредба № 22 от 14.12.2015 на МЗХ) – най-малко 1 година В Приложение № 17 към Заявлението за одобрение на МИГ са представени длъжностните характеристики на персонал на МИГ-Елхово-Болярово за съответните позиции, в които са определени и представени подробно изискванията за заемане на длъжността, основните отговорности и задължения, подчиненост и взаимодействие в рамките на дейността на МИГ-Елхово-Болярово по прилагането на Стратегията за ВОМР до 30.09.2023 година.
8.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВОМР:	
Местна инициативна група - Елхово-Болярово е учредена на 21 април 2010 година първоначално като МИГ –Елхово, с територията на действие община Елхово в рамките на изпълнението на проект № 431-2-03-24 „Придобиване на умения и постигане на обществена активност за потенциална местна инициативна група на територията на Община Елхово, изпълняван от община Елхово и финансиран по под-мярка 431-2 на Програмата за развитие на селските райони (2007-2013) по договор № РД 50-206/03.06.2009. Впоследствие в периода декември 2015 - май 2016 година рамките на изпълнението на проект за подготвителна техническа помощ по подмярка 19.1”Помощ за подготвителни дейности” на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие” на ПРСР 2014-2020 с местно партньорство от община Болярово по договор към територията на МИГ е присъединена територията на община Болярово, а МИГ-Елхово е преименувана на МИГ-Елхово-Болярово. МИГ –Елхово-Болярово притежава необходимия опит и капацитет за прилагане на Стратегия за ВОМР, разработена в рамките на плановия период 2014-2020 година. В основата на този опит стои успешно изпълнена в предходния планов период по подхода ЛИДЕР Стратегия за местно развитие на община Елхово, финансирана по договор № РД-50-85 от 13.06.2012 година с МЗХ и ДФЗ-РА. МИГ успешно приключва изпълнението на договора на 30.09.2015 година. Благодарение на изпълнението на Стратегията за местно развитие на територията на МИГ са инвестирани общо 2 917 177,09 лева, от които 2 116 027 лева са безвъзмездна помощ от програмата за развитие на селските райони 2007-2013 – Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони:Европа инвестира в селските райони. МИГ –Елхово –Болярово има натрупан опит и в междутериториалното сътрудничество като партниращ МИГ в изпълнението на проект „Младежка Лидер мрежа за развитие на селските райони”, реализиран през 2014-2015 година съвместно с МИГ-Тунджа, МИГ-Средец и МИГ-Девня-Аксаково по мярка 421 „Вътрешнотериториално и транснационално сътрудничество” от ПРСР 2007-2013. МИГ-Елхово-Болярово, разполага с модерно оборудван офис в гр. Елхово, в който са обособени работно помещение, зала за срещи и заседания и архивно помещение. В специална приемна на МИГ е осигурен и достъп на хора с увреждания. Управителния съвет на МИГ-Елхово-Болярово и персонала на МИГ се състоят от	

висококвалифицирани хора с богат опит в прилагането на подхода ЛИДЕР, натрупан в рамките на изпълнението на подготвителен проект по мярка 431-2 , мярка 4.1 и 431-1 на Програмата за развитие на селските райони (2007-2013) и придобили необходимите знания и компетенции, свързани с прилагането на подхода Водено от общностите местно развитие (2014-2020).

8.4. Описание на системата за мониторинг и оценка:

Мониторингът представлява постоянен процес на натрупване на релевантни данни свързани с изпълнението на Стратегията за ВОМР на МИГ-Елхово-Болярово. Мониторингът има за цел да следи динамичното развитие на индикаторите и натрупаната информация да служи за периодична оценка. Мониторинговите данни се събират от източниците на информация за мониторинг.

За отчитане на напредъка в прилагането на Стратегията за ВОМР МИГ – Елхово-Болярово, чрез своите органи за управление, ще осъществява процес на наблюдение и оценка, чиято основна задача е контрол на качеството на изпълнението на Стратегията за ВОМР като се осигурява информация за финансовите параметри и резултатите от прилагането на Стратегията за ВОМР с оглед отчитането на нейното изпълнение от една страна и взимането на решения по отношение дейността на МИГ и потенциалната необходимост от актуализация, от друга. Наблюдението е свързано със систематичното и постоянно събиране, анализ и използване на информация за целите на управлението на СВОМР и вземането на решения относно конкретни процеси или интервенции. Въз основа на получената в процеса на наблюдение информация, МИГ изготвя годишна оценка, която е част от годишния доклад на МИГ. Оценката следва да даде отговор на следните въпроси:

1	До каква степен е усвоен заложеният бюджет по мерки
2	Доколко балансирано върви прилагането на мерките
3	До каква степен са обхванати територията на МИГ и различните приоритетни групи бенефициенти
4	До каква степен изпълнението на подпомогнатите проекти допринася за постигането на целите на СВОМР
5	Какви проблеми са налице в процеса на прилагане на договорените проекти
6	Какви проблеми са налице в процеса на администриране на стратегията
7	Какви мерки следва да бъдат предприети

За да се даде отговор на посочените въпроси, процесът на наблюдение ще осигурява актуална информация за показатели, които се основават на количествените цели по мерки и бюджета на стратегията. За да могат да се вземат решения, наблюдението ще включва не само излагането на отклоненията, но и анализ на причините за същите.

След приключване на втората година от прилагане на Стратегията за ВОМР ще бъде извършена междинна оценка на изпълнението на Стратегията. В годината на приключване на прилагането Стратегията за ВОМР (2023 г.) МИГ-Елхово-Болярово възлага изготвянето на окончателна оценка за прилагането на стратегията. Междинната и окончателната оценка се извършват от външни експерти и се приемат от Общото събрание на МИГ-Елхово-Болярово.

9. Индикатори за мониторинг и оценка:

9.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР, включително брой създадени работни места:

ИНДИКАТОРИ ЗА ЦЯЛОСТНОТО ПРИЛАГАНЕ НА СВОМР				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Стойност	Източник на информация
Исходен	Общ брой финансирани проекти	Брой	45	Годишни доклади МИГ
	Брой стопанства, получаващи подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства	Брой	11	Годишни доклади МИГ
	Брой предприятия, получаващи подкрепа за инвестиции в преработка и търговия на селскостопански продукти	Брой	3	Годишни доклади МИГ
	Брой бенефициенти (стопанства), получаващи подкрепа за инвестиции в неселскостопански дейности	Брой	9	Годишни доклади МИГ
	Брой операции, получаващи подкрепа за инвестиции в малка по мащаби инфраструктура, вкл. за публична инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура	Брой	11	Годишни доклади МИГ
	Брой подпомогнати дейности за маркетинг, популяризиране и сертифициране на местното наследство, изделия и храни	Брой	10	Годишни доклади МИГ
	Брой бенефициенти, получаващи подкрепа за инвестиции в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти	Брой	1	Годишни доклади МИГ
	Общо инвестиции в евро (публични + частни)	Евро	2 500 913	Годишни доклади МИГ
	Общо публични разходи в евро	Евро	1 908 546	Годишни доклади МИГ
Резултат	Брой създадени работни места	Брой	29	Годишни доклади МИГ
	Брой жители, които се ползват от подобрени услуги/инфраструктура	Брой	16 500	Годишни доклади МИГ
	Брой създадени регионални марки	Брой	1	Годишни доклади МИГ

	Брой сертифицирани обекти, лица	Брой	15	Годишни доклади МИГ
--	---------------------------------	------	----	---------------------

9.2. Индикатори по мерки:

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 4.1 ОТ СВОМР				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Стойност	Източник на информация
Изходен	Брой стопанства, получаващи подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства	Брой	11	Годишни доклади МИГ
	Общо инвестиции в евро (публични и частни)	Евро	618088	Годишни доклади МИГ
	Общо публични разходи в евро	Евро	309044	Годишни доклади МИГ
Резултат	Брой създадени работни места	Брой	11	Документи на проектите; Годишни доклади МИГ; Протоколи от извършени проверки
ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 4.2 ОТ СВОМР				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Стойност	Източник на информация
Изходен	Брой предприятия, получаващи подкрепа за инвестиции в преработка и търговия на селскостопански продукти	Брой	3	Годишни доклади МИГ
	Общо инвестиции в евро (публични + частни)	Евро	250 000	Годишни доклади МИГ
	Общо публични разходи в евро	Евро	125 000	Годишни доклади МИГ
Резултат	Брой създадени работни места	Брой	3	Годишни доклади МИГ; Протоколи от извършени проверки

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 6.4 ОТ СВОМР					
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Стойност	Източник на информация	
Изходен	Брой бенефициенти (стопанства), получаващи подкрепа за инвестиции в неселскостопански дейности	Брой	9	Годишни доклади МИГ	
	Общо инвестиции в евро (публични + частни)	Евро	412 059	Годишни доклади МИГ	
	Общо публични разходи в евро	Евро	309 044	Годишни доклади МИГ	
Резултат	Брой създадени работни места	Брой	9	Годишни доклади МИГ Протоколи от извършени проверки	
ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 7.2 ОТ СВОМР					
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Стойност	Източник на информация	
Изходен	Брой операции, получаващи подкрепа за инвестиции в малка по мащаби инфраструктура	Брой	10	Годишни доклади МИГ	
	Общо инвестиции в евро (публични + частни)	Евро	1 001 288	Годишни доклади МИГ	
	Общо публични разходи в евро	Евро	1 001 288	Годишни доклади МИГ	
Резултат	Брой жители, които се ползват от подобрени услуги/инфраструктура	Брой	15 000	Годишни доклади МИГ Протоколи от извършени проверки	
	Брой създадени работни места	Брой	3	Годишни доклади МИГ; Протоколи от извършени проверки	
ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 7.5 ОТ СВОМР					
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Стойност	Източник на информация	
Изходен	Брой операции, получаващи подкрепа за инвестиции в малка по	Брой	1	Годишни доклади МИГ	

	мащаби инфраструктура			
	Общо инвестиции в евро (публични + частни)	Евро	28 862	Годишни доклади МИГ
	Общо публични разходи в евро	Евро	28 862	Годишни доклади МИГ
Резултат	Брой жители, които се ползват от подобрени услуги/инфраструктура	Брой	1500	Годишни доклади МИГ Протоколи от извършени проверки
	Брой създадени работни места	Брой	1	Годишни доклади МИГ Протоколи от извършени проверки
ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 8.6. ОТ СВОМР				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Стойност	Източник на информация
Изходен	Брой бенефициенти, получаващи подкрепа за инвестиции в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти	Брой	1	Годишни доклади МИГ
	Общо инвестиции в евро (публични + частни)	Евро	70616	Годишни доклади МИГ
	Общо публични разходи в евро	Евро	35308	Годишни доклади МИГ
Резултат	Брой създадени работни места	Брой	1	Годишни доклади МИГ; Протоколи от извършени проверки
ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 20 ОТ СВОМР				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Стойност	Източник на информация
Изходен	Брой подпомогнати дейности за маркетинг,	Брой	10	Годишни доклади МИГ

	популяризиране и сертифициране на местното наследство, изделия и храни			
	Общо инвестиции в евро (публични + частни)	Брой	120 000	Годишни доклади МИГ
	Общо публични разходи в евро	Брой	100 000	Годишни доклади МИГ
Резултат	Брой създадени регионални марки	Брой	1	Годишни доклади МИГ
	Брой сертифицирани обекти, лица	Брой	15	Годишни доклади МИГ
	Брой създадени работни места	Брой	1	Годишни доклади МИГ; Протоколи от извършени проверки

10. Съответствие с хоризонталните политики на ЕС:	
10.1. Равенство между половете и липса на дискриминация:	
- <i>прилагане на принципа на равенство между половете;</i>	Принципът за равенство между половете ще бъде последователно интегриран в прилагането на стратегията, като се насърчава участието на по-слабо представения пол. При разработването на рамката за наблюдение на Стратегията за ВОМР е заложен индикатор, с помощта на който ще бъде наблюдаван балансът между представителите на двата пола и резултатите от усилията за равно включване, като се взети под внимание аспектите на различните изисквания за равни възможности на различните групи.
- <i>допринасяне за утвърждаване на принципа на равните възможности;</i>	Включването на всички групи от населението на територията на МИГ-Елхово-Болярово се гарантира чрез направения анализ на ситуацията по отношение наличието на уязвими групи и равните възможности, консултативните и промоционални дейности в процеса на разработване и, впоследствие, на прилагане на Стратегията за ВОМР. Представители на всички общности участваха в консултациите при изготвянето на стратегията.
- <i>създаване на условия за превенция на дискриминацията.</i>	При прилагането на Стратегията за ВОМР ще бъдат положени специални усилия, за да се осигури информация и насоки за подпомагането по начин, който да гарантира достъпа и насърчи участието на представители на всички групи от населението на територията. Във всеки проект, където това е приложимо ще се изисква подсилване на аспектите във връзка с равните възможности на групите в неравностойно положение, включително ромското население и хората с увреждания.
10.2. Устойчиво развитие (защита на околната среда):	
Устойчивото развитие е дългосрочно развитие, което отговаря на нуждите на настоящето, без да ограничава и нарушава възможността на бъдещите поколения да посрещат своите собствени потребности и обединява два основни стремежа: постигане на икономическо развитие, осигуряващо нарастващ жизнен стандарт, и опазване и подобряване на околната среда. ЕС се стреми към устойчив икономически растеж, повече и по-добри работни места и по-голяма сплотеност, но съхранявайки света около нас за бъдещите поколения. При разработването на СВОМР е взето под внимание съществуващото ниво на екологично натоварване на природните елементи на територията (почви, вода, въздух) и чрез мерките се цели запазване и евентуално намаляване на степента на екологична натовареност на природната среда. Отчитайки това СВОМР си поставя за цел подобряване качеството на живот на територията на МИГ-Елхово-Болярово като стъпва на едно интегрирано разбиране за качество на живот, базирано на концепцията за устойчиво развитие и отразено в палитрата на приоритетите и специфичните цели на стратегията. Предвидените в Стратегията за ВОМР мерки са насочени към насърчаване на икономическото развитие на територията от една страна, но и насърчаване опазването на околната среда, възстановяването на природното и културно наследство и утвърждаването на местната идентичност. Благоприятните екологични условия са съществен фактор, влияещ на социално-икономическото развитие. В този смисъл защитата на околната среда е интегрирана в Стратегията за Водено от общностите местно развитие чрез въвеждането на общи изисквания и планирането на директни интервенции:	

- Проекти, предвиждащи инвестиционни предложения, за които се изисква ОВОС по реда на ЗООС ще се одобряват само след положително решение и при съобразяване с препоръките от извършената оценки;
- Проектите, попадащи в територии от екологичната мрежа НАТУРА 2000 преди одобрението им ще бъдат проверявани за съответствие с разпоредбите на ЗБР и съответните подзаконови нормативни актове, както и предвидените ограничения в решенията за определяне на местата и планове за управлението.

10.3. Насърчаване на заетостта и конкурентоспособността:

Всички приоритети, специфични цели и операции на Стратегията за Водено от общностите местно развитие са съобразени с политиките/действията на Общността по отношение на насърчаване на заетостта и конкурентоспособността. Целите и приоритетите на Стратегията за ВОМР, респективно планираните интервенции за бизнеса, са директно насочени към насърчаване на заетостта и конкурентоспособността.

10.4. Съответствие с програмите на Структурните фондове:

Интервенциите по структурните фондове на ЕС (Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Европейския социален фонд (ЕСФ) и Кохезионния фонд (КФ) в България за периода 2014-2020 година се осъществяват по линия на оперативните програми (ОП).

Специфични цели 2.1, 2.2. и 2.3 на Стратегията за ВОМР съответстват и допълват Стратегическа цел 1 на ОП **“Региони в растеж”** (ЕФРР): „Икономическо сближаване в европейски, национален и вътрешнорегионален план чрез развитие на собствения потенциал на районите и опазване на околната среда”, като съотнесими интервенции са планирани по мерки 7.2, 7.5 и 20 от Стратегията за ВОМР.

Специфични цели 1.1, 1.2. и 1.3 на Стратегията за ВОМР съответстват и допълват Тематична цел 3 Повишаване на конкурентоспособността на МСП, Тематична цел 4 Подкрепа на преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори и Тематична цел 6: Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ефективното използване на ресурсите на ОП **„Иновации и конкурентоспособност”** (ЕФРР), като съотнесими спрямо тези цели интервенции са планирани по мерки 4.1, 4.2, 6.4 и 8.6 от Стратегията за ВОМР.

Специфична цел 1.3 и Специфична цел 2.1 на Стратегията за ВОМР съответстват и допълват с подходящи интервенции Тематична цел 8 „Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила”, Тематична цел 9 „Насърчаване на социалното приобщаване, социално - икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите” на **Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”**(ЕСФ), като съотнесими интервенции са планирани по мярка 7.2. на Стратегията за ВОМР”. По всички мерки от Стратегията за ВОМР се приоритизират проекти, създаващи работни места. Специфична цел 2.2 на Стратегията за ВОМР съответства и допълва с подходящи интервенции на 06 „Опазване и защита на околната среда и насърчаване на ефективното използване на ресурсите” на Оперативна програма „Околна среда” (ЕФРР). Специфична цел 2.1 от Стратегията за ВОМР кореспондира с Тематична цел 9 Насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация” на ОП **„Наука и образование за интелигентен растеж”**(ЕСФ), като допълващи интервенции са налице по мярка 7.2 от Стратегията за ВОМР.